

Juha Turunen

Sotkamon Kiekon varainhankinnan kehittäminen

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi
Kevät 2014

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma
Tekijä(t) Juha Turunen	
Työn nimi Sotkamon Kiekon varainhankinnan kehittäminen	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Taloushallinto ja juridiikka	Toimeksiantaja Sotkamon Kiekko ry / puheenjohtaja Pasi Rautiainen
Aika Kevät 2014	Sivumäärä ja liitteet 46 + 1
<p>Tämä opinnäytetyö tehtiin jääkiekkoseura Sotkamon Kiekko ry:n toimeksiantona. Työn tarkoituksena oli tarkastella Sotkamon Kiekon varainhankintaa ja tutkia mahdollisia kehitysideoita.</p> <p>Teoriatausta koostuu yhdistyskirjallisuudesta ja siihen liittyvistä verkkolähteistä sekä voimassaolevasta lainsäädännöstä. Teoriaosiossa käsitellään aluksi yhdistyksen toiminnan peruseriaatteita eli yhdistyksen määritelmä, aatteellisuus ja pysyvyys. Teoriaosiossa tarkastellaan myös yhdistysten kirjanpitoa, tuloslaskelmaa ja tasetta. Lopuksi kerrotaan yleisimmät yhdistystoiminnan rahoittamisen keinot.</p> <p>Opinnäytetyö on laadultaan kehitystyö, jossa pyritään kehittämään jääkiekkoseuran varainhankintaa. Tavoitteena oli löytää uusia varainhankintakeinoja auttamaan Sotkamon Kiekon toimintaa. Kehitystyölle oli tarvetta, koska onnistuneen työn seurauksena pelaajien tai heidän vanhempiansa ei tarvitsisi maksaa pelaamisesta niin paljon.</p> <p>Varainhankinnan kehittämiseksi vinkkejä haettiin teorian lisäksi muutamalta muulta urheiluseuralta. Heille lähetettiin kyselylomake koskien varainhankintakeinoja ja niiden tuottavuutta. Lisäksi Sotkamon Kiekon parissa toimivien henkilöiden kanssa pidettiin varainhankinnan kehityspalaveri. Kehitystyön seurauksena tuli esille useita ideoita, joita työstämällä seuralla on mahdollisuus kehittää varainhankintaansa. Joitain uusista ideoista on tarkoitus kokeilla tulevaisuudessa seuran toiminnassa.</p> <p>Tutkimuksesta on hyötyä Sotkamon Kiekolle ja mahdollisesti myös muille urheiluseuroille. Lisäksi opinnäytetyöstä löytyy tietoa yhdistystoiminnasta.</p>	
Kieli	suomi
Asiasanat	yhdistys, urheiluseura, varainhankinta
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☐ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Business	Degree Programme Business Administration
Author(s) Juha Turunen	
Title Development of Fund-Raising in Sotkamon Kiekko Sports Club	
Optional Professional Studies Financial Administration and Law	Commissioned by Sotkamon Kiekko / Chairman Pasi Rautiainen
Date Spring 2014	Total Number of Pages and Appendices 46 + 1
<p>This thesis as commissioned by ice hockey club Sotkamon Kiekko. The purpose was to inspect the fund-raising of Sotkamon Kiekko and to find possible ways to develop it.</p> <p>The theory consists of books and internet sources on association and legislation of association. At first the theory part covers the basic principles of associations which are definition, idealism and constancy. Other topics are accounting, profit and loss account and balance sheet in associations. The end of theory part presents the most common ways of financing activities in associations.</p> <p>The thesis is a development work with an aim to develop fund-raising in the ice hockey club. The target was to find new ways for fund-raising to help Sotkamon Kiekko. There was a need for the development work because as a result of successful work, players and their parents would not have to pay for playing as much as now.</p> <p>For developing the fund-raising, hints were searched in addition to the theory from some other sports clubs. They were sent a questionnaire concerning fund-raising and its productivity. Besides that, there was arranged a meeting with people who operate in Sotkamon Kiekko. The topic of meeting was fund-raising and its development in the club. There appeared several ways to develop it. The club is possibly going to use some of them in the future.</p> <p>This study is useful for Sotkamon Kiekko and possibly to other sports clubs as well. There is also knowledge about the operation of an association in the thesis.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	association, sports club, fund-raising
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☐ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 YHDISTYKSEN TOIMINTA	2
2.1 Rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys	2
2.2 Yhdistyksen aatteellisuus ja pysyvyys	3
2.3 Yhdistyslaki	4
2.3.1 Yhdistyksen päätöksenteko	6
2.3.2 Yhdistyksen hallitus	9
2.4 Urheiluseura yhdistyksenä	10
3 YHDISTYKSEN TALOUS	12
3.1 Yhdistyksen kirjanpito	12
3.2 Yhdistyksen tilinpäätös	14
3.3 Yhdistyksen verotus	19
4 YHDISTYSTOIMINNAN RAHOITTAMINEN	22
4.1 Varainhankinta	22
4.2 Avustukset	26
4.3 Sijoitus- ja rahoitustoiminta	27
5 SOTKAMON KIEKON VARAINHANKINTA	28
5.1 Sotkamon Kiekon varainhankinta kaudella 2012-2013	29
5.2 Eräiden muiden urheiluseurojen varainhankinta	33
5.3 Sotkamon Kiekon varainhankinnan kehittäminen	35
5.3.1 Kehittämisideat teorian ja tutkimuksen pohjalta	35
5.3.2 Kehittämisideat ideointipalaverin pohjalta	39
6 POHDINTA	42
LÄHTEET	43
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Sotkamon Kiekko on kainuulainen jääkiekkoseura, jolla on joukkuetta sekä junioreita edustusjoukkueetasolla. Seuralla on yhteensä yhdeksän Suomen Jääkiekkoliiton sarjoissa pelaavaa joukkuetta. Sotkamon Kiekolla on kuitenkin sama tilanne kuin lähes kaikilla urheiluseuroilla, erityisesti jääkiekkoseuroilla. Pelaajat ja heidän vanhempansa joutuvat maksamaan pelaamisesta paljon verrattuna monien muiden lajien harrastamiseen.

Vaikka Sotkamon Kiekossa pelaamisesta ei tarvitsekaan maksaa yhtä paljon kuin yleisesti esimerkiksi Oulun alueella, on jääkiekko harrastuksena silti todella kallis. Muita lajeja pystyy harrastamaan edullisemmin, ja se voi johtaa innokkaiden ja lahjakkaidenkin nuorten jääkiekon harrastajien siirtymisen muiden lajien pariin. Jo pelkästään jäävuoromaksut nousevat kauden aikana korkeiksi. Seurat joutuvat tekemään kovasti töitä rahoituksen hankkimiseksi, ettei koko summa jäisi omakustanteiseksi.

Opinnäytetyössä paneudutaan yhdistysten toimintaan ja varainhankintakeinoihin. Tämän jälkeen tarkastellaan Sotkamon Kiekon tilikauden 2012-2013 tuloslaskelmasta saatuja tietoja seuran eri joukkueiden varainhankinnasta. Tavoitteena on kehittää Sotkamon Kiekon varainhankintaa yhdessä seuran kanssa. Työssä keskitytään siis lähinnä vain varsinaisesta varainhankinnasta saatuihin tuloihin, eikä tuloslaskelmaan kirjattuja muita tuloja ja ottelutapahtumien järjestämisestä saatuja tuloja oteta samalla tavalla huomioon.

Työtä varten on lähetetty myös muutamalle urheiluseuralle kysely heidän varainhankintakeinoistaan ja niiden tuottavuudesta. Teoriaosion, varainhankintakyselyn ja seuran toimijoiden kanssa pidettävän palaverin jälkeen on tarkoitus saada aikaiseksi potentiaalisia varainhankinnan kehitysideoita, joita Sotkamon Kiekko voi halutessaan kokeilla toiminnassaan.

2 YHDISTYKSEN TOIMINTA

Yhdistystiedon mukaan yhdistys on jotakin tarkoitusta varten perustettu organisaatio. Yhdistys muodostuu, kun vähintään kolme jäsentä harjoittavat johonkin aatteelliseen tarkoitukseen tähtäävää pysyvää toimintaa. Yhdistyksen jäsenenä voi olla ihmisten lisäksi muun muassa muita yhdistyksiä ja osakeyhtiöitä. Yhdistyksessä voi olla myös useita eri jäseniä, esimerkiksi ihmisiä ja toisia yhdistyksiä. Usein yhdistyksiä, joihin kuuluu muita yhdistyksiä, kutsutaan liitoksi. Tällaisia ovat esimerkiksi keskusliitot ja ammattiliitot. (Yhdistystieto 2013 a.)

Suomen perustuslaissa turvataan kansalaisille yhdistymisvapaus. Tämä tarkoittaa sitä, että kansalaisilla on oikeus ilman erillistä lupaa perustaa yhdistys, olla niissä jäsenenä ja erota niistä. Ketään ei voida myöskään pakottaa kuulumaan mihinkään yhdistykseen. Yhdistyksen voi perustaa oikeustoimikelpoinen yhteisö tai vähintään 15-vuotias luonnollinen henkilö. Yhdistyksen perustamisesta on tehtävä yhdistyksen säännöt sisältävä perustamiskirja. (Perälä & Perälä 2003, 1; Yhdistyslaki 503/1989, 7§.)

Yhdistysmisoikeutta on käytetty Suomessa laajalti hyväksi. Suomalaisia pidetäänkin innokkaina yhdistysihmisiä. Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämässä yhdistysrekisterissä on tällä hetkellä noin 135 000 rekisteröityä yhdistystä. Näiden lisäksi Suomessa on lukuisia rekisteröimättömiä yhdistyksiä. Perälän mukaan suurin osa yhdistyksistä on pieniä muutaman jäsenen yhdistyksiä, mutta toisissa saattaa olla tuhansia ja jopa kymmeniä tuhansia jäseniä. (Perälä & Perälä 2003, 1; Yhdistysrekisteri 2014.)

2.1 Rekisteröity ja rekisteröimätön yhdistys

Yhdistykset voivat olla sekä rekisteröityjä että rekisteröimättömiä. Yhdistyksen rekisteröimisen jälkeen sen nimeen liitetään sanat ”rekisteröity yhdistys” tai lyhenne ry. Mikäli yhdistys on ruotsinkielinen, nimeen liitetään sanat ”registerad förening” tai lyhenne rf. (Loimu 2010, 1.)

Yhdistystieto kertoo, että rekisteröidyn ja rekisteriin merkitsemättömän yhdistyksen tuntomerkit ovat pitkälti samat. Rekisteröimätön yhdistys voi täyttää yhdistyksen edellytykset, vaikka sitä ei siksi kutsuttaisikaan. Suurin ero näillä kahdella on se, että rekisteröimätön yhdistys ei voi olla osapuolena oikeudenkäynnissä, saada nimiinsä oikeuksia tai tehdä sitoumuksia ja sopimuksia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että rekisteröimättömässä yhdistyksessä jäsenet vastaavat yhdistyksen sitoumuksista henkilökohtaisesti ja yhdessä. Sotkamon Kiekko on siis rekisteröity yhdistys, koska se tekee toiminnassaan muun muassa yhteistyö- ja pelaajasopimuksia. (Yhdistystieto 2013 b.)

Yhdistyksen merkitseminen rekisteriin tarkoittaa sitä, että viranomainen on tarkastanut yhdistyksen täyttävän määrätyt muotovaatimukset. Tämän jälkeen se merkitään Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään yhdistysrekisteriin. Yhdistyksen ollessa rekisteröity, sen sitoumuksista vastaa vain yhdistys itse, eikä sen jäsenet henkilökohtaisesti. (Loimu 2010, 1.)

Rekisteriin merkitsemättömässä yhdistyksessä sisäisen toiminnan järjestäminen on vapaampaa kuin rekisteröidyssä yhdistyksessä. Sen jäsenten ei esimerkiksi tarvitse olla yhdenvertaisia toisiinsa nähden eikä päätöksenteon tarvitse olla demokraattista. Rekisteröimättömän yhdistyksen lainsäädäntö ei ole myöskään niin tarkkaa, mutta osa yhdistyslaista koskee myös sitä. Rekisteröimättömän yhdistyksen tulee esimerkiksi toimia aatteellisesti. Yleensä rekisteröimättömät yhdistykset toimivat kuitenkin täysin samalla periaatteella kuin rekisteröidyt yhdistykset. (Loimu 2010, 1.)

2.2 Yhdistyksen aatteellisuus ja pysyvyys

Suomen lainsäädännön mukaan yhdistyksen saa perustaa aattellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten, eikä tarkoitus saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. Lisäksi yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena. (Yhdistyslaki 503/1989, 1§, 5§.)

Aatteellisuudella tarkoitetaan sitä, ettei yhdistyksellä ole tarkoituksena voiton tai muun taloudellisen ansion hankkiminen jäsenilleen. Aatteellisen yhdistyksen toiminnan ei myöskään tule olla pääasiallisesti taloudellista laatua. Voiton tekeminen ei kuitenkaan ole kiellettyä, vaan yhdistys voi pyrkiä tuottamaan jäsenilleen taloudellista hyötyä esimerkiksi

palkkoja nostamalla tai jäsenmaksuja pienentämällä. (Perälä, Lilja & Salmi 2010, 1; Yhdistystieto, 2013 a.)

Loimun mukaan aatteellisuus on laaja käsite, joka kattaa nykyään monenlaisen toiminnan. Yhdistyksen aatteellisuutta voi olla esimerkiksi aatesuunnan edistäminen (luomuruuan käytön lisääminen), palvelujen tuottaminen jäsenille (vammaisjärjestöt), etujen valvonta (ammattiyhdistykset), hyväntekeväisyys (Lions-klubit) ja yhdessäolomahdollisuuksien lisääminen (monet urheiluseurat, kuten Sotkamon Kiekko). (Loimu 2010, 1.)

Yhdistys perustetaan yleensä pysyväksi. Loimu määrittelee pysyvyyden tilapäisen vastakohtaksi, eli yhdistyksen ajatellaan toimivan pitkän aikaa. Yhdistystä harvoin lopetetaan sillä ajatuksella, että se olisi tarpeeton tai työnsä tehnyt. Joissain tapauksissa yhdistyksellä saattaa kuitenkin olla jokin tilapäinen tehtävä, esimerkiksi kaavam muutoksen aikaansaaminen. Tavoitteen saavuttamisen jälkeen yhdistys voidaan lakkauttaa tehtävänsä tehneenä. (Loimu, 2010, 1.)

2.3 Yhdistyslaki

Yhdistymisvapaus on määritelty luonnollisten henkilöiden perusoikeudeksi, ja tämä antaa yhdistystoiminnalle vahvan perustan. Yhdistyslakia tarvitaan kuitenkin ratkaisemaan monia käytännössä tärkeitä asioita, joiden ratkaiseminen olisi mahdotonta ilman tarkkaa ja yksityiskohtaista lainsäädäntöä. (Perälä, Juutinen, Lilja, Lindgren, Reinikainen & Steiner 2008, 2:1.)

Yhdistyslaki koskee sekä rekisteröityjä että rekisteriin kuulumattomia aatteellisia yhdistyksiä. Rekisteröity yhdistys on oikeushenkilö, eli sillä voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia, ja se voi itse muokata oikeudellista asemaansa oikeustoimilla. (Perälä ym. 2008, 2:1.) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että rekisteröity yhdistys toimii oikeudellisesti yhdistyksenä, eikä sen jäsenillä ole vastuuta varoista, veloista tai yhdistyksen tekemistä sopimuksista.

Rekisteröimättömässä yhdistyksessä sen sijaan varat, velat ja sopimukset ovat yhdistyksessä oikeudellisesti toimivien vastuulla, eikä yhdistyksen (Perälä ym. 2008, 2:1). Tämän

eroavaisuuden takia yhdistyksen jäsenten onkin tärkeä miettiä, onko sen tapauksessa rekisteröinti todellakin tarpeellista.

Yhdistyslaki ei kuitenkaan koske kaikkia yhdistyksiä. Yhdistyslain mukaan sen ulkopuolelle jäävät voittoa tai muita taloudellisia etuja tavoittelevat yhdistykset ja yhteisöt, jotka ovat lailla tai asetuksella järjestetty erikoista tarkoitusta varten. Erikseen lailla säädettyjä yhdistyksiä ovat esimerkiksi Suomen Asianajajaliitto ja Suomen Punainen Risti. Voittoa tai muita taloudellisia etuja tavoittelevia yhdistyksiä kutsutaan taloudellisiksi yhdistyksiksi. Käytännössä rajanveto taloudellisen ja aatteellisen yhdistyksen välillä on usein vaikeaa. (Yhdistyslaki 503/1989, 2§; Perälä ym. 2008, 2:1.)

Vaikka yhdistyksen perustaminen on yksi kansalaisten perusoikeuksista, myös tähän löytyy poikkeus yhdistyslaista. Yhdistyksen tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. Tämän takia kaikki sotilaalliset yhdistykset ovat kiellettyjä. Yhdistyksen voi kuitenkin perustaa, vaikka aseiden käyttö kuuluisikin sen toimintaan. Esimerkiksi metsästyseurojen perustaminen on luvallista, ja opetusta tarjoavat ampumaseuratkin erityisluvan saatuaan. (Yhdistyslaki 503/1989, 1§, 3§, 4§.)

Jokaisella yhdistyksellä on oltava säännöt. Niissä on mainittava seuraavat asiat:

- 1 Yhdistyksen nimi
 - 2 Yhdistyksen kotipaikkana oleva Suomen kunta
 - 3 Yhdistyksen tarkoitus ja toimintamuodot
 - 4 Jäsenen velvollisuudesta suorittaa yhdistykselle jäsenmaksuja ja muita maksuja
 - 5 Yhdistyksen hallituksen jäsenten ja yhdistyksen tilintarkastajien lukumäärä tai vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä toimikausi
 - 6 Yhdistyksen tilikausi
 - 7 Milloin yhdistyksen hallitus ja tilintarkastajat valitaan, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään
 - 8 Miten ja missä ajassa yhdistyksen kokous on kutsuttava koolle
 - 9 Miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.
- (Yhdistyslaki 503/1989, 8§.)

2.3.1 Yhdistyksen päätöksenteko

Päätösvalta yhdistyksessä kuuluu ensisijaisesti sen jäsenille, mutta säännöissä voidaan kuitenkin erikseen määrätä, että päätösvaltaa käyttävät joko jäsenten valitsemat valtuutetut tai yhdistyksessä jäseninä olevat yksityiset henkilöt liittoäänestyksessä. Hallintovaltaa käyttää puolestaan hallitus, jonka on lain ja yhdistyksen sääntöjen mukaan huolehdittava yhdistyksestä ja sen asioista. Periaate on Loimun mukaan myös erittäin selkeä: jäsenet päättävät ja hallitus toteuttaa tehdyt päätökset. (Yhdistyslaki 503/1989, 16§; Loimu 2010, 5.)

Mikäli päätösvalta annetaan jäseniltä valtuutetuille, säännöissä on määrättävä valtuutettujen lukumäärä, toimikausi, valitsemistapa ja tehtävät. Mikäli päätöksenteko tapahtuu liittoäänestyksellä, on säännöissä mainittava missä asioissa tai millä edellytyksillä päätösvaltaa käytetään liittoäänestyksessä. Molempien henkilöiden valintatapa määräytyy kunkin yhdistyksen säännöistä, mutta yleisimmin edustajat valitsee jäsenyhdistyksen kokous. (Perälä ym. 2008, 2:2.)

Monissa yhdistyksissä jäsenet edelleen kuitenkin käyttävät päätösvaltaansa välittömästi. Päätöksentekoon osallistuminen tapahtuu yhdistyksen kokouksessa. Mikäli jäsenet eivät pääse kokoukseen paikalle, säännöissä voidaan erikseen määrätä, että kokoukseen voi osallistua myös postitse sekä tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana tai ennen sitä. Päätöksentekoon voi siis osallistua esimerkiksi lähettämällä kirjeen muutamaa päivää ennen kokousta. Niin sanotut etäosallistumiset hyväksytään kuitenkin vain niissä tapauksissa, joissa ääntenlaskennan luotettavuus voidaan varmistaa etäänistä huolimatta. (Yhdistyslaki 503/1989, 17§; Perälä ym. 2008, 2:2.)

Lain mukaan yhdistyksen kokous on pidettävä säännöissä määrättyinä aikana. Jos sitä ei ole kutsuttu koolle, on jokaisella yhdistyksen jäsenellä oikeus vaatia sen pitämistä. Yhdistyksen kokous täytyy pitää kerran tai kahdesti vuodessa, ja siitä käytetään nimitystä vuosikokous. Tämän lisäksi kokouksessa voidaan kuitenkin päättää yhdistyksen ylimääräisen kokouksen pitämisestä. Joissain yhdistyksissä päätöksenteko on myös jaettu yhdistyksen kokouksen ja jäsenten valitsemien valtuutettujen kokouksen kesken siten, että valtuutettujen vastuulle jäävät vuotuiset asia, kuten tilinpäätökseen liittyvät päätökset. Harvemmin järjestettävä yhdistyksen kokous päättää vastaavasti vähemmän toistuvia tehtäviä, esimerkiksi hallituksen

valitseminen, jos sen toimikausi on yli vuoden mittainen. (Yhdistyslaki 503/1989, 20§; Perälä ym. 2008, 2:2.)

Vuosikokous on niin sanottu sääntömääräinen kokous, eli sen pitäminen on määrätty yhdistyslaissa pakolliseksi. Vuosikokous käyttää ylintä päätösvaltaa yhdistyksessä. Hallituksen tehtävänä on valmistella kokouksessa käsiteltävät asiat ja se myös toimeenpanee kokouksessa tehdyt päätökset. Perälä ym. kertovat, että ”monissa yhdistyksissä yhdistyslaissa vuosikokoukselle määrättyjä tehtäviä varten on säännöissä määrätty järjestettävän kaksi kokousta”. Nämä pidetään yleensä kevät- ja syyskokouksina. Kahden kokouksen pitäminen helpottaa päätöksentekoa kokouksessa, sillä käsiteltäviä asioita voi olla paljon. (Yhdistystieto 2013 c; Perälä ym. 2008, 2:2.)

Yhdistystieto listaa kattavasti kevät- ja syyskokouksissa yleisimmin käsiteltävät asiat seuraavasti:

Kevätkokous

- toimintakertomus
- tilinpäätöksen ja tilintarkastajien lausuntojen esittely
- vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille tilivelvollisille

Syyskokous

- toimintasuunnitelman vahvistaminen
- talousarvion ja jäsenmaksujen suuruuden vahvistaminen
- hallituksen puheenjohtajan valitseminen
- uusien hallitusten jäsenten valitseminen erovuorossa olevien tilalle
- tilintarkastajien ja varatilintarkastajien valitseminen
- muiden mahdollisten henkilövalintojen tekeminen
- muiden mahdollisten säännöissä määrättyjen asioiden käsittely
- muiden kokouskutussa mainittujen asioiden käsittely, esimerkiksi jäsenten tekemät aloitteet. (Yhdistystieto 2013 c.)

Yksinkertaisemmin todettuna kevätkokouksessa siis vahvistetaan tilinpäätös ja päätetään vastuuvapaudesta. Syyskokouksessa puolestaan päätetään seuraavan toimintavuoden asioista eli toimintasuunnitelmasta ja talousarvioista sekä henkilövalinnoista. (Perälä ym. 2008, 2:2.)

Yhdistyksen kokouksessa asiat päätetään äänestämällä. Ellei yhdistyksen säännöissä ole toisin määrätty, jokaisella yli 15 vuotta täyttäneellä jäsenellä on äänioikeus ja jokaisella äänioikeutetulla yksi ääni. Poikkeuksena äänestysoikeuteen voi olla esimerkiksi se, että määrätyn ajan jäsenmaksuna laiminlyönyt jäsen ei saa käyttää äänioikeuttaan. Lisäksi monissa yhdistyksissä on käytäntö, että äänioikeuttaan saa käyttää vain silloin, jos jäsen on etukäteen ilmoittanut osallistuvansa kokoukseen. (Yhdistyslaki 503/1989, 25§.)

Jäsen voi olla myös esteellinen yhdistyksen kokouksessa. Yhdistyslain mukaan jäsen ei muun muassa saa yhdistyksen kokouksessa äänestää eikä tehdä päätösehdotuksia päätettäessä hänen ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tai muusta asiasta, jossa hänen etunsa on ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa. (Yhdistyslaki 503/1989, 26§.) Tällaisissa tapauksissa jäsenet jäävävät itsensä käsiteltävän asian ajaksi poistumalla kokouksesta ja palaavat paikalle, kun voivat osallistua seuraavan kerran päätöksentekoon.

Äänestystilanteessa yhdistyksen päätöksentekojärjestys kulkee seuraavalla tavalla, ellei sen säännöissä ole toisin määrätty:

- 1 se mielipide, jota on kannattanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä
- 2 äänten mennessä tasan mielipide, jota kokouksen puheenjohtaja ilmoittaa kannattavansa, tai, jos päätös tehdään ilman kokousta erillisissä äänestystilaisuuksissa, arvalla ratkaistava tulos
- 3 sääntöjen muuttamista, yhdistyksen purkamista tai yhdistyksen omaisuuden pääosan luovuttamista koskevassa asiassa se mielipide, jota on kannattanut vähintään kolme neljäosaa äänestyksessä annetuista äänistä. (Yhdistyslaki 503/1989, 27§.)

2.3.2 Yhdistyksen hallitus

Yhdistys on oikeudellinen instituutio eli oikeushenkilö. Toimiakseen se tarvitsee luonnollisia henkilöitä toimimaan puolestaan. Yhdistyslaissa onkin säädetty pakolliseksi yhdistyksen hallitus. Hallitukseen on kuuluttava vähintään kolme jäsentä, joiden täytyy kaikkien olla vähintään 15-vuotiaita. Hallituksessa on myös oltava puheenjohtaja, joka ei saa olla vajaavaltainen. Hän ei siis saa olla alaikäinen, hänellä ei saa olla määrättyä edunvalvojaa, eikä hänen toimintakelpoisuuttaan saa olla rajattu. (Perälä ym. 2008, 2:3; Yhdistyslaki 503/1989, 35§.)

Hallituksen tehtävänä on hoitaa yhdistyksen asioita, joka kattaa yhdistyksen säännöissä määrätyn toiminnan sekä myös kaikki konkreettiset toimet, jotka liittyvät yhdistykseen. Päätösvalta on edelleen jäsenillä, mutta hallituksen vastuulla on hallintovallan eli toimeenpanovallan käyttäminen. (Perälä ym. 2008, 2:3.)

Käytännössä päätösvalan ja hallintovallan välinen ero on häilyvä, mutta Loimu erottelee seuraavasti yhdistyslain perusteella, mikä on päätösvalan ja mikä hallintovallan käyttöä:

Päätösvalta

- 1 Yhdistyksen sääntöjen muuttaminen
- 2 Kiinteistöjen luovuttaminen tai kiinnittäminen ja yhdistyksen toiminnan kannalta muun huomattavan ominaisuuden luovuttaminen
- 3 Erillisen äänestyksen äänestys- tai vaalijärjestyksestä päättäminen
- 4 Hallituksen tai sen jäsenten tai tilin- tai toiminnantarkastajan valinta ja erottaminen
- 5 Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen
- 6 Yhdistyksen purkaminen

Hallintovalta

- 1 Jäsenluettelon pitäminen
- 2 Yhdistyksen kokouksen tai valtuutettujen kokouksen koollekutsuminen
- 3 Erillisellä äänestyksellä suoritettujen äänestyksen järjestäminen ja pöytäkirjan laatiminen

- 4 Yhdistyksen edustajana toimiminen
- 5 Yhdistyksen kirjanpidosta ja varainhoidosta huolehtiminen
- 6 Yhdistyksen omaisuuden luovuttaminen konkurssiin
- 7 Toiminnantarkastajan avustaminen
- 8 Muiden lakien mukaiset tehtävät, kuten tilinpäätöksen allekirjoittaminen. (Loimu 2010, 5; Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:7§.)

Hallituksen on lain, sääntöjen ja yhdistyksen sääntöjen mukaan hoidettava huolellisesti yhdistyksen asioita. Hallitus siis edustaa yhdistystä, ja sen on pyrittävä tekemään edellä mainitut hallintovaltaan kuuluvat tehtävät parhaalla mahdollisella tavalla. Todellisuudessa hallituksen asema on useimmissa yhdistyksissä erittäin keskeinen yhdistysten tavoitteiden kannalta. Hallitus voi olla yhdistykselle jopa tärkeämpi, mitä se on osakeyhtiölle. (Yhdistyslaki 503/1989, 35§; Perälä ym. 2008, 2:3.)

Yhdistyksen hallituksen jäsenet valitaan yhdistyksen kokouksessa. Kokoukseen saa halutessaan osallistua kaikki yhdistyksen jäsenet, jotka ovat suorittaneet jäsenmaksunsa. Ulkopuoliset henkilöt eivät voi asettaa jäsentä ehdolle hallitusta valittaessa. Mikäli yhdistyksen toiminnassa käytetään valtuutettuja, on määrättävä, hoitaako hallituksen valitsemisen jäsenet vai heidän valtuuttamansa henkilöt. Yhdistyksen säännöissä ei myöskään voida määrätä, että siihen mahdollisesti kuuluvien muiden jäsenyhdistysten hallitusten puheenjohtajat muodostaisivat liiton hallituksen. Hallitusta valittaessa noudatetaan enemmistövaalitapaa, jollei valinta tapahdu yksimielisesti. (Perälä ym. 2008, 2:3; Yhdistyslaki 503/1989, 28§.)

2.4 Urheiluseura yhdistyksenä

Urheiluseurat perustetaan yhdistykseksi samalla tavalla kuin muutkin yhdistykset. Seuran perustamiseen tarvitaan vähintään kolme jäsentä, ja perustajajäsenenä toimivan seuran yhteyshenkilön on oltava vähintään 15-vuotias. Yhdistykset perustetaan lain mukaan aatteellista toimintaa varten, mutta urheiluseurat voivat harjoittaa myös taloudellista toimintaa. Taloudellisen toiminnan luonne, esimerkiksi kioskitoiminta, kannattaa kuitenkin kirjata sääntöihin, vaikkei se kaikilta osin olekaan välttämätöntä. (SLU 2013.)

Käytännössä kaikki urheiluseurat ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. Rekisteröinti takaa niille oikeudellisen aseman, ja usein seurat tekevät toiminnassaan myös erilaisia sopimuksia ja sitoumuksia. Urheiluseurat ovat muiden yhdistysten tavoin rekisteröinnin jälkeen itsenäisiä yhdistyksiä, ja ne saavat päättää omasta toiminnastaan niin kauan, kun se ei riko Suomen lakia eikä seuran omia sääntöjä. (SLU 2013.)

Yhdistystieto määrittelee urheiluserojen tarkoitukseksi yhdessäolomahdollisuuksien lisäämisen (Yhdistystieto 2013 a). Sotkamon Kiekko ry:n kaltaiset pitkälti juniorijoukkueet edellä toimivat urheiluseurat ovat siis aatteellisia. Sen sijaan osakeyhtiönä toimivat pääsarjatasen joukkueet tavoittelevat täysin eri asioita, eikä niitä pidä sekoittaa yhdistysmuodossa toimiviin urheiluseuroihin. Osakeyhtiönä toimivat joukkueet ovatkin yleensä jakaneet juniori- ja edustustoiminnan eri yhtiön alle. Esimerkiksi Oulun Kärpät Oy käsittää edustusjoukkueen ja A-juniorit, ja Oulun Kärpät 46 ry hoitaa juniorikiekkoa.

Nuorten urheiluun keskittyvillä urheiluseuroilla on mahdollisuus saada tunnustusta hyvästä työstä urheilujärjestö Valolta ja muilta urheilujen lajiliitoilta. Tätä tunnustusta hyvästä työstä kutsutaan Sinettiseuratoiminnaksi. Sinettiseura-nimityksen saa urheiluseura, ”joka rakentuu lapsen ja nuoren parhaan edistämiseksi - lapsen kasvun ja kehityksen tukemiselle sekä lapsuuden kunnioittamiselle”. Sinettiseuroja on tällä hetkellä 606 kappaletta 45 lajista, mutta Sotkamon Kiekko ei tällä hetkellä kuulu näihin seuroihin. (SLU 2013.)

3 YHDISTYKSEN TALOUS

Yhdistyksen talouteen ja sen hoitamiseen kuuluvat toiminnan ja rahoituksen suunnittelua, taloussuunnitelmien valvontaa ja toteuttamista sekä omaisuuden hoitoa. Tilikauden aikana hallitus vastaa yhdistyksen taloudenhoidosta. (Yhdistystieto 2013 d.) Taloudenhoitoa varten yhdistys pitää muun muassa kirjanpitoa.

3.1 Yhdistyksen kirjanpito

Kirjanpito toimii samalla tavalla niin yhdistyksen kuin yhtiönkin näkökulmasta. Se tarkoittaa sitä, että yhdistys kerää ja järjestää tositteet sekä rekisteröi niiden tiedot tietyn menetelmän mukaan. Tämän toimenpiteen seurauksena yhdistys saa tulokseksi laskelmat yrityksen taloudesta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että yhdistys dokumentoi kaikki taloudelliset tapahtumat ja pitää niistä kirjaa. Kirjanpidon kokonaisuus muodostuu yhdistyksen tuloista, menoista ja omaisuudesta sekä sen varoista ja veloista. Kirjanpidon keskeisin tarkoitus on siis luoda tietoa ja helpottaa yhdistyksen johtamista. (Taloushallintoliitto 2011.)

Kirjanpidon tarkoituksena on yhdistyksen johtamisen lisäksi saattaa tietoa myös ulkoisille sidosryhmille, joille on kohdistettu esimerkiksi tilinpäätöksen ja veroilmoituksen teko. Kirjanpidon tärkeimpinä vaatimuksina on todettu sen avoimuus ja läpinäkyvyys. Siitä on selvästi käytävä ilmi yhdistyksen taloudellinen tilanne. Kirjanpidosta on käytävä ilmi kattavasti toiminnan tulos ja tehokkuus. (Perälä & Perälä 2003, 2.)

Vaikka yhdistyksen päätoiminen tarkoitus ei ole taloudellinen toiminta, on sillä kuitenkin joitain taloudellisia tavoitteita ja vaatimuksia. Kirjanpitolain mukaan kaikki yhdistykset ovat kirjanpitovelvollisia. Kirjanpitolautakunta on lisäksi määrännyt, että myös kaikki rekisteröimättömät yhdistykset ovat kirjanpitovelvollisia vuodesta 2005 alkaen. Kirjanpidosta ja sen ajantasaisuudesta vastaa yhdistyksen hallitus. Pienissä yhdistyksissä kirjanpito voi olla taloudenhoitajan vastuulla, mutta yleensä siitä vastaa tilitoimisto. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1:1§; Perälä ym. 2010, 2; Yhdistystieto 2013 e.)

Kirjanpitovelvollisen on tehtävä kahdenkertaista kirjanpitoa. Kahdenkertainen kirjanpito tarkoittaa sitä, että kaikki liiketapahtumat on kirjattava yhtä suurena kahdelle tilille. Toinen suoritus on merkittävä toisen tilin veloituspuoletille ja toinen suoritus vastatilin hyvityspuoletille. (Perälä ym. 2010, 2.) Näistä tileistä puhutaan myös debet- ja kredit-tileinä. Debet tarkoittaa veloitusta ja kredit hyvitystä.

Kuviossa 1. on Perälän ym. muiden esimerkkikirjaus kahdenkertaiseen kirjanpitoon:

Yhdistys saa ulkopuoliselta tukijalta 500 euron lahjoituksen. Kirjanpidossa suoritus on merkittävä kahdelle tilille. Kassa-tilille merkitään veloituspuoletille 500 ja lahjoitustuotot tilille hyvityspuoletille seuraavalla tavalla:

<table style="margin-left: auto; margin-right: auto; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"><u>Kassa</u></td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;">Debet</td> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;">Kredit</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: bottom;">500</td> <td></td> </tr> </table>	<u>Kassa</u>		Debet	Kredit	500		<table style="margin-left: auto; margin-right: auto; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"><u>Lahjoitustuotot</u></td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;">Debet</td> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;">Kredit</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center; vertical-align: bottom;">500</td> </tr> </table>	<u>Lahjoitustuotot</u>		Debet	Kredit		500
<u>Kassa</u>													
Debet	Kredit												
500													
<u>Lahjoitustuotot</u>													
Debet	Kredit												
	500												

Kuvio 1. Esimerkkikirjaus kahdenkertaiseen kirjanpitoon. (Perälä ym. 2010, 2.)

Kirjanpitolaissa on säädetty tarkasti kirjanpidon periaatteet. Perälä ym. korostavat seuraavien lakipykälien tärkeyttä:

- Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitotapaa (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1:3§).
- Kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa kaikki liiketapahtumat, kuten tulot, menot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät (Kirjanpitolaki 1336/1997, 2:1§).
- Liiketapahtumat on merkittävä eri kirjanpitotileille ja jokainen tili on pidettävä sisällöltään samana, ellei sisällön muokkaamiseen ole erityistä syytä, kuten tililuettelon muutos (Kirjanpitolaki 1336/1997, 2:2§).

3.2 Yhdistyksen tilinpäätös

Perälä & Perälä kiteyttävät tilinpäätöksen syvimmän olemuksen hyvin ymmärrettävästi: ”Tilikauden lopussa tilikauden kirjanpidon tilit päätetään tilinpäätöstileille ja laaditaan tilinpäätös”. Tilinpäätöksen tarkoituksena on siis luoda sen hetkinen kuvaus yhdistyksen toiminnasta ja välittää se sidosryhmille. Yhdistyksen tilinpäätös on tehtävä jokaisena tilikautena, yleensä viimeistään neljän kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä. (Perälä & Perälä, 2003, 3; Yhdistystieto 2014 f.)

Tärkeä asia tilinpäätöksen tekemisessä on se, että se antaa oikeat, selkeät ja riittävät tiedot yhdistyksen sen hetkisestä taloudellisesta tilanteesta ja toiminnan tuloksesta. Tilinpäätöksessä tulee näkyä kaikki yhdistyksen taloudellinen toiminta. Tilinpäätös on tehtävä sääntöjen määräämällä tavalla. Hallituksen on perehdyttävä tilinpäätökseen hyvissä ajoin ennen vuosikokousta ja allekirjoitettava tilinpäätös ennen tilintarkastusta. Hallitus siis vastaa tilinpäätöksen paikkaansapitävyydestä, samoin kuin se vastaa koko kirjanpidostakin. (Yhdistystieto, 2014 f.)

Kirjanpitolaissa on säädetty tilinpäätökseen kuuluvan seuraavat asiat:

- 1 Tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaava tase
- 2 Tuloksen muodostumista kuvaava tuloslaskelma
- 3 Varojen hankintaa ja niiden käyttöä kuvaava rahoituslaskelma
- 4 Taseen, tulos- ja rahoituslaskelman liitteet, kuten toimintakertomus. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:1.)

Kaikilla kirjanpitovelvollisissa tilikausi on 12 kuukauden mittainen. Poikkeustapauksissa tilinpäätös saattaa joskus olla tätä lyhempi tai pidempi, mutta maksimissaan 18 kuukautta. Tilikauden pituutta muuttavia poikkeuksia voivat olla muun muassa toiminnan aloittaminen tai lopettaminen sekä tilinpäätöksen ajankohdan muuttaminen. Useimpien kirjanpitovelvollisten yhdistysten 12 kuukauden tilikausi noudattaa kalenterivuotta. Normaalisti rytmistä poikkeavat tilikaudet johtuvat yleensä siitä, että yhdistyksen toiminta on pitkälti kausimuotoista. (Perälä & Perälä, 2003, 3.) Esimerkkiyhdistyksiä muista poikkeavasta tilikaudesta ovat jääkiekkoseurat, kuten Sotkamon Kiekko. Niiden tilikausi on yleensä kesäkuun alusta toukokuun loppuun.

Käytännössä tilinpäätös tehdään tietokoneohjelmalla, mutta periaatteessa tilinpäätös syntyy siirtämällä kirjanpidon eri tilien saldot kahdelle tilinpäätöstilille, eli tulostilille ja tasetilille. Tulokseen kirjataan yhdistyksen tulot ja menot, ja taseeseen puolestaan varat ja velat. (Perälä & Perälä, 2003, 3.)

Alla olevassa kuvio 2. on Perälän & Perälän laatima esimerkki tilinpäätöskirjauksista:

Ensimmäiseksi siirretään tilikauden tulot tulostilin hyvityspuolelle. Seuraavaksi siirretään osa tilikauden menoista tulostilin veloituspäälle. Osa tilikauden menoista voidaan siirtää myös tasetilin veloitukseen. Tällaisia menoeriä ovat muun muassa käyttöomaisuuden hankintamenot, kuten esimerkiksi uusi tulostin toimistoon. Rahat ja saatavat siirretään tasetilin veloituspäälle, ja pääomat vastaavasti hyvityspäälle. Lopuksi Tulostililtä saatu tulojen ja menojen välin erotus eli tulos kirjataan taseen hyvityspäälle, mikäli tulos on voittoa. Mahdolliset tappiot kirjataan veloituspäälle. Tämän jälkeen kaikkien tilien veloitus- ja hyvityspäät ovat tasan ja kirjanpitolain edellyttämien tuloslaskelman ja taseen laatiminen on mahdollista.

Kuvio 2. Tilinpäätöskirjaukset. (Perälä & Perälä 2003, 3.)

Tilinpäätöksen yhtenä osana on oltava **tuloslaskelma**. Kirjanpitoasetuksen mukaan yhdistysten tuloslaskelma on laadittava aina saman kaavan (ns. järjestokaava) mukaan. Alla on Perälän ym. laatima esimerkki oikeanlaisesta tuloslaskelmasta kirjanpitoasetuksen pohjalta:

Varsinainen toiminta

- 1 Tuotot
- 2 Kulut
 - a) Henkilöstökulut
 - b) Poistot
 - c) Muut kulut
- 3 Tuotto-/kulujäämä

Varainhankinta

- 4 Tuotot
- 5 Kulut
- 6 Tuotto-/kulujäämä

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

- 7 Tuotot
- 8 Kulut
- 9 Tuotto-/kulujäämä

Satunaiset erät

- 10 Satunnaiset tuotot
- 11 Satunnaiset kulut
- 12 Yleisavustukset
- 13 Tilikauden tulos
- 14 Tilinpäätössiirrot
 - a) Poistoeron muutos
 - b) Vapaaehtoisten varausten muutos
- 15 Tilikauden yli-/alijäämä. (Perälä ym. 2010, 3.)

Yhdistysten käyttämän järjestökaavan tuotto- ja kuluerittely on huomattavasti suppeampi kuin monien yritysten käyttämässä liikekaaviossa. Järjestökaavassa edellytetään ainoastaan varsinaisen toiminnan henkilöstökulujen ja poistojen esittämistä omana eränään. Mikäli tuloksen muodostavat tekijät eivät kuitenkaan tule järjestökaavassa tarpeeksi selkeästi esille, on yhdistyksen käytettävä yksityiskohtaisempaa kaavaa. (Perälä & Perälä 2003, 3.)

Tuloslaskelma tulee kuitenkin harvoin valmiina näyttämään edellisen kaltaiselta. Perälä & Perälä mainitsevat, että tuloslaskelmassa numerolla 7 merkitty sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot –kohdan alla voi olla esimerkiksi rivit korkotuotot, osinkotuotot ja vuokratuotot.

(Perälä & Perälä 2003, 3.) Samanlaisia lisäyksiä voi tulla muidenkin kohtien alle, joten tuloslaskelma todennäköisesti kasvaa malliesimerkkiä laajemmaksi.

Toisin kuin tuloslaskelman kohdalla, yhdistyksen **tase** ei poikkea muista kirjanpitovelvollisista. Täydellinen tase on todella laaja, mutta suuri osa niin yrityksistä kuin yhdistyksistäkin saa käyttää lyhennettyä tasekaavaa. Kirjanpitovelvollisella on mahdollisuus lyhytmuotoisen taseen laatimiseen silloin, jos enintään yksi seuraavista rajoista ylittyy:

- 1 Liikevaihto 7 300 000 euroa
- 2 Taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- 3 Palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. (Perälä ym. 2010, 3.)

Suurin osa yhdistyksistä, etenkin urheiluseuroista kuten Sotkamon Kiekko, ei ylitä edellä mainittuja rajoja, joten tarkastelen työssäni lyhennettyä tasetta.

Perälä ym. ovat koonneet myös oikeanlaisen lyhennetyn taseen kirjanpitoasetusten pohjalta:

Vastaavaa

- A. Pysyvät vastaavat
 1. Aineettomat hyödykkeet
 2. Aineelliset hyödykkeet
 3. Sijoitukset
- B. Vaihtuvat vastaavat
 1. Vaihto-omaisuus
 2. Lyhytaikaiset ja pitkäaikaiset saamiset
 3. Rahoitusarvopaperit
 4. Rahat ja pankkisaamiset

Vastattavaa

- A. Oma pääoma
 1. Osakepääoma
 2. Ylikurssirahasto
 3. Arvonkorotusrahasto
 4. Käyvän arvon rahasto

5. Muut rahastot
 6. Edellisten tilikausien voitto/tappio
 7. Tilikauden voitto/tappio
- B. Tilinpäätössiirtojen kertymä
 - C. Pakolliset varaukset
 - D. Lyhytaikainen ja pitkäaikainen vieras pääoma. (Perälä ym. 2010, 3.)

Vastaavaa-puolella ovat yrityksen omaisuus jaettuna pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvät vastaavat ovat eriä, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena. Aineettomat hyödykkeet ovat muun muassa toimiluvat, patentit ja lisenssit. Aineellisia hyödykkeitä ovat esimerkiksi maa- ja vesialueet, rakennukset sekä koneet ja kalusto. Pysyvien vastaavien kolmas pääryhmä on sijoitukset, kuten osakkeet ja osuudet, mikäli niiden on tarkoitus olla pitkäaikaisia. (Perälä ym. 2010, 3.)

Vaihtuvat vastaavat puolestaan ovat nimensä mukaisesti vaihtuvia, eikä niistä odoteta useamman tilikauden mittaista tuottoa. Vaihtuviin vastaaviin kuuluvan vaihto-omaisuuden kirjanpitolaki määrittelee ”sellaisenaan tai jalostettuina luovutettavaksi tai kulutettavaksi tarkoitetut hyödykkeet”. Aatteellisissa yhdistyksissä on kuitenkin harvoin merkittävää vaihto-omaisuutta. Vaihtuviin vastaaviin merkittävistä saamimista on eriteltävä lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset. Pitkäaikaiseksi saamiseksi määritellään saaminen, joka eräännyy maksettavaksi yli vuoden kuluttua, muut ovat lyhytaikaista. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 4:4§, 4:7§; Perälä ym. 2010, 3.)

Vastattavaa-puolelle on eritelty rahan lähde. Vastattavissa näkyy missä suhteessa yhdistyksellä on omaa ja vierasta pääomaa, ja millä rahalla omaisuus on hankittu. Vastaavaa- ja vastattavaa-puolelle tulee siis samankokoiset summat. Toiminnan aloittaessaan yhdistyksellä on harvoin omaa pääomaa ollenkaan, vaan pääoman kartuttaminen alkaa ensimmäisen tilikauden mahdollisista tulojen ja menojen erotuksesta eli tilikauden ylijäämästä. Tästä syntynyt pääoma merkitään taseen kohtaan ”edellisten kausien voitto/tappio”. Yhdistykselle alkaa yleensä kertyä muuta omaa pääomaa vasta sitten, kun se on tehnyt voittoa ja sijoittaa osan siitä. (Perälä ym. 2010, 3.)

Vieraan pääoman käyttäminen on yhdistyksissä todella harvinaista, sillä yhdistykset toimivat usein pelkän tulorahoituksen varassa. Vieras pääoma on jaettava lyhyt- ja pitkäaikaiseen

pääomaan. Kirjanpitolain mukaan pitkäaikaiseksi vieraaksi pääomaksi katsotaan velka, joka erääntyy yli vuoden päästä. Vuotta nopeammin erääntyvät velat ovat lyhytaikaisia. (Perälä ym. 2010, 3; Kirjanpitolaki 1336/1997, 4:7§.)

3.3 Yhdistyksen verotus

Suomen verotuskäytäntö edellyttää, että verovelvolliset ovat itse perillä verolaeista ja niiden tulkinnasta. Myös yhdistysten on oltava tarkkana verotuksen suhteen, sillä virheelliseksi osoittautuneita ratkaisuja voidaan jälkiverottaa. Mikäli yhdistyksen toiminta ei ole hyvin vähäistä, on suositeltavaa, että joku hallituksen jäsen tai muu toimihenkilö paneutuisi yhdistyksen verotukseen ja siihen liittyviin kysymyksiin. (Loimu 2010, 12.)

Tuloverotuksessa ansiotulosta suoritetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. Yleensä rekisteröidyt yhdistykset eivät ole tuloverovelvollisia, koska ne ovat yleishyödyllisiä yhdistyksiä. Tuloverolaki tarkentaa yleishyödyllisen yhdistyksen käsitettä. Sen mukaan yleishyödyllisiä yhteisöjä ovat muun muassa maatalouskeskus, työväenyhdistys, työmarkkinajärjestö, nuoriso- tai urheiluseura, harrastus- tai vapaa-ajan toimintaa edistävä yhdistys ja puolerekisteriin merkitty puolue. (Tuloverolaki 1535/1992, 1§, 22§; Loimu 2010, 12.)

Verottaja kuitenkin korostaa, että kaikki rekisteröidyt yhdistykset eivät välttämättä ole yleishyödyllisiä. Yleishyödyllisyyden kumoavia asioita ovat muun muassa yhdistyksen toiminnan kohdistuminen vain pieneen henkilöpiiriin tai taloudellisten etujen tavoittelu. Toiminta sen sijaan on yleishyödyllistä, jos se tapahtuu yhteisvastuullisesti yleiseksi hyväksi ilman taloudellista tavoittelua. Toiminta ei myöskään saa kohdistua vain pieneen henkilöpiiriin. Kaiken kaikkiaan pienetkin asiat voivat ratkaista sen, onko yhdistys yleishyödyllinen, vai peritäänkö siltä tuloveroa. Päätös on aina verottajalla. (Loimu 2010, 12.)

Urheiluseurojen rahoituksen hankkimisessa on syytä huomioida tuloverotus. Laissa ei ole suoraan määritelty sitä, mikä on elinkeinotuloa, ja sitä kautta myös tuloverotuksen piiriin joutumista. Loimun mukaan tilapäistä varojen keruuta yhdistyksen aattellista toimintaa varten ei usein pidetä elinkeinotoimintana, eikä johda verotuspäätökseen. Tätäkään ei kuitenkaan ole suoraan laissa säädetty, joten tapaukset voivat olla yksityiskohtaisia.

Tuloverolaissa on kuitenkin todettu, että muun muassa yhdistyksen toimintaa rahoittavat arpajaiset, myyjäiset ja muut julkiset tilaisuudet sekä niiden tarjoilusta saatu tulo eivät ole elinkeinotuloa. Myöskään jäsenlehdistä, oheistuotteista ja bingon pitämisestä saatu tulo ei ole elinkeinotoimintaa. (Loimu 2010, 12; Tuloverolaki 1535/1992, 23§.) Nykyään tosin bingo-toiminta on vähentynyt huomattavasti esimerkiksi 1990-luvulta, jolloin moni yhdistys hankki sen kautta rahoitusta.

Verohallitus julkaisi vuonna 2006 tyypillisiä ja usein verollisia urheiluseurojen varojenkeräämismuotoja. Näitä olivat esimerkiksi pysyvien laita- halli- ja jäämainoksien mainostilan myynti, jääkiekkokaukalon ja urheilukentän hoito, ilmaisjakeluna jaettavan osoitemuistion mainostilan myynti, talkoovoimin toimiva kahvio, joka on auki muiden seurojen toiminnan aikana sekä virvoitusjuoma-automaattien pitäminen. (Loimu 2010, 12.)

Kiinteistövero on kiinteistöistä maksettavaa veroa, jota yleishyödyllinenkin yhdistys joutuu maksamaan saman verran kuin muutkin kiinteistöjen omistajat. Tosin kiinteistöverostakin on mahdollista saada huojennuksia. (Loimu 2010, 12.)

Arvonlisävero on välillinen vero, jonka myyjä perii ostajalta ja tilittää sitten valtiolle (Loimu 2010, 12). Käytännössä maksajana toimii siis ostaja eli kuluttaja.

Lähes aina liiketoiminnan muodossa myytävien palveluiden ja tuotteiden hintaan sisältyy arvonlisävero. Yhdistykset maksavat arvonlisäveron ihan samalla tavalla kuin kuluttajakin. Arvonlisäverokannat nousivat vuoden 2013 alussa. Nykyisin yleinen alv-kanta on 24 %, elintarvikkeiden ja ravintolapalveluiden 14 % sekä muun muassa kirjojen, lääkkeiden ja kulttuuri- ja urheilupalveluiden 10 %. Yhdistys ei voi vähentää maksamaansa arvonlisäveroa, ellei se ole itse arvonlisäverovelvollinen. Tällöinkin kulun on kohdistuttava nimenomaan yhdistyksen arvonlisäverolliseen toimintaan. (Loimu 2010, 12; Verohallinto 2013.)

Normaalisti yhdistykset eivät itse ole arvonlisäverovelvollisia, eli ne eivät joudu lisäämään arvonlisäveroa esimerkiksi myymiensä hyödykkeisiin. Yhdistys voi olla arvonlisäverovelvollinen vain liiketulostaan eli liiketoiminnan muodossa tapahtuvan tavaran tai palvelun myynnistä. Tässäkin tapauksessa liiketuloa on oltava yli 8 500 euroa vuodessa. Sen alle jäävä liiketoiminnan tulo on arvonlisäverovapaata. (Loimu 2010, 12.)

Arpajaisvero on arpajaistuotoista maksettavaa veroa. Yleisesti arpajaisistakin on maksettava veroa, josta huolehtii arpajaisten toimeenpanija. Arpajaisveroprosentin määrä vaihtelee riippuen siitä, minkälaisista arpajaisista on kyse. Esimerkiksi monissa yhdistyksissä pidettävien perinteisten tavara-arpajaisten verotus on 1,5 prosenttia tuotoista. Mikäli arpajaisvero kuitenkin jää alle 50 euroa yhdeltä kalenterikuukaudelta, ei veroja tarvitse maksaa. (Loimu 2010, 12.) Yhdistyksen täytyy tienata yli 3 333 euroa arpajaistuloja kuukaudessa, jotta se olisi velvollinen maksamaan arpajaisveroa.

4 YHDISTYSTOIMINNAN RAHOITTAMINEN

Yhdistysten toiminta rahoitetaan yleensä varainhankinnalla, avustuksilla, yleisavustuksilla sekä sijoitustoiminnasta ja palveluista saaduilla tuloilla. Vierasta pääomaa käytetään yhdistystoiminnassa harvoin. Monissa yhdistyksissä suurimpana rahoituskeinona on jäsenmaksut, jotka ovat osa varainhankintaa. Yhdistyksen toiminnan rahoittamiseksi on kuitenkin monia eri keinoja. (Perälä & Perälä 2003, 4; Yhdistystieto 2013 g.)

4.1 Varainhankinta

Varainhankinnan tarkoituksena on rahoittaa yhteisön varsinaista aatteellista toimintaa. Varainhankinnan käsitettä ei ole erikseen määritelty kirjanpitolaissa, mutta vakiintuneen käytännön mukaan tuloslaskelmassa olevaan varainhankinnan pääryhmään kirjataan jäsenmaksuista ja keräyksistä saadut tulot sekä liiketoiminnan tuotot ja kulut. Näiden lisäksi yleensä myös lahjoitukset kirjataan varainhankintaan. Varainhankinnasta voi tulla tulojen lisäksi myös kuluja. (Perälä & Perälä 2003, 4.)

Tässä luvussa esitellään perinteisimmät varainhankintakeinot. Niitä ovat jäsenmaksujen kerääminen, sponsorisopimukset, lahjoitukset, keräykset, arpajaiset, myyjäiset ja talkoot.

Jäsenmaksut

Jäsenmaksun maksaminen tuo jäsenelle oikeuden osallistua yhdistyksen toimintaan. Vastaavasti yhdistykselle se on tärkein keino ylläpitää yhdistyksen toimintaa. Jäsenmaksun maksaneet yhdistyksen jäsenet voivat osallistua yhdistyksen päätöksentekoon äänestämällä sääntömääräisissä kokouksissa. Jäsenmaksun maksamatta jättäminen puolestaan on peruste yhdistyksestä erottamiseen (Yhdistystieto 2013 h.)

Lähes kaikki yhdistykset perivät jäseniltään jäsenmaksua, ja se onkin yleisin varainhankintakeino. Jäsenmaksun suuruus riippuu täysin yhdistyksestä. Suuruus päätetään talousarvion hyväksyvässä kokouksessa. Samassa kokouksessa päätetään myös, onko jäsenmaksu kaikille sama. Jäsenmaksun suuruus voi nimittäin olla kaikille jäsenille sama,

mutta se voi myös vaihdella erilaisten perusteiden mukaan, esimerkiksi jäsenen palkkatulon perusteella. (Yhdistystieto 2013 h; Perälä & Perälä 2003, 4.)

Loimun mukaan ehdotus jäsenmaksun määräksi tulisi tehdä vasta sitten, kun yhdistyksen talousarvio on muilta osin valmis. Sillä tavalla on helppo laskea, paljonko jäsenmaksutuloja tarvitaan toiminnan rahoittamiseksi. Tämän jälkeen jaetaan tarvittava summa arvioidulla jäsenmaksunsa maksaneiden jäsenten lukumäärällä. Tällä tavalla toimivia yhdistyksiä uskotaan kuitenkin olevan harvassa, vaan hallituksella on yleensä käsitys siitä, kuinka suuri jäsenmaksun tulisi olla. Loimu kertoo kuitenkin kokeneensa, että jäsenmaksujen nostaminen yhdistyksissä on vaikeaa jäsenten periaatteiden vuoksi. Tämän takia jäsenmaksun oikein arvioiminen on tärkeää. Jäsenmaksua ei kannata myöskään laskea, jos ei ole varmaa, ettei sitä tarvitse nostaa myöhemmin takaisin. (Loimu 2010, 6.)

Sponsorointi

Suomen Olympiakomitea määrittelee sponsoroinnin tarkoittavan ”sijoittamista johonkin hyödylliseksi tai myönteiseksi koettuun toimintaan sen kehittämiseksi ja siihen liittyvän kaupallisen arvon hyödyntämiseksi” (Suomen Olympiakomitea 2014). Tässä asiayhteydessä sponsorointi tarkoittaa siis sitä, että esimerkiksi joku yritys tukee rahallisesti yhdistyksen toimintaa ja saa vastapainoksi näkyvyyttä ja tunnettavuutta omalle toiminnalleen.

Mikäli yhdistyksellä on hyvä maine ja riittävästi näkyvyyttä, toimintaa tukevien sponsorien hankkiminen on helppoa. Sponsoreiden tulee kuitenkin jollain tapaa hyötyä yhteistyöstä, ne eivät ole vain maksajan roolissa. Useimmiten sponsorit saavat näkyvyyttä yhdistyksen tapahtumissa ja nettisivuilla. Lisäksi sponsori voi tehdä myös yhdistyksen jäsenille erikoistarjouksia. (Yhdistystieto 2013 g.) Käytännössä erikoistarjous voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sponsorina toimiva urheiluvälineliike antaa yhdistyksen jäsenille alennusta urheiluvälineistä.

Sponsoroinnin tarkoituksena on hyödyttää molempia osapuolia. Yhdistys saa rahaa toimintansa ylläpitämiseen ja yritys näkyvyyttä. Sponsorointiyhteistyön tavoitteet ovat kuitenkin aina yksityiskohtaisia ja erikseen sovittavia. Yrityksellä voi olla monia tavoitteita, joita se ei pysty järjestämään tärkeyden mukaan. Sponsorointi on yritykselle vain yksi markkinointiviestinnän keino muiden ohella. Sponsorointi voi kuitenkin erottua hyvällä

tavalla muista markkinointiviestinnän keinoista, sillä sponsorointiyhteistyön kautta yritys ”voi saada kasvot”. (Suomen Olympiakomitea 2014.)

Sponsorointi on molempien osapuolten välistä yhteispeliä, ja molempien osapuolten mielipiteitä on kunnioitettava ja ymmärrettävä. Yhdistyksen on ymmärrettävä yrityksen ajatusmaailma ja tavalliset toimintaperiaatteet. (Suomen Olympiakomitea 2014.)

Itkosen ym. vuonna 2005 tekemän kyselytutkimuksen perusteella suomalaisista yrityksistä 71 prosenttia harjoittaa sponsorointia, mikä jakaantui urheilun (74 %), kulttuurin (13 %) ja muiden kohteiden (13 %) kesken. Sponsoroinnin suosituin kohde oli urheilu, ja sen osuus oli lähes kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa tapahtuneesta sponsoroinnista. Tästä osuudesta 44 prosenttia suuntautui joukkuelajeihin, 33 prosenttia urheilutapahtumiin ja 23 prosenttia yksilölajeihin. (Itkonen, Ilmanen & Matilainen 2007, 5.) Vaikka urheilusponsoroinnista suuri osa meneekin huippu-urheilun tukemiseen, on tulosten takaa kuitenkin nähtävä, että myös urheiluseuroja ja ennen kaikkea lasten urheilua halutaan tukea sponsorointisopimuksilla.

Lahjoitukset

Lahjoitukset ovat yleensä kertaluontoisia ja aina vastikkeettomia rahan, muun omaisuuden tai työsuoritusten antamista. Yleensä lahjoituksen antajana toimii yksityinen henkilö tai yritys. Lahjoituksen antaja kuitenkin usein määrää lahjoitetulle omaisuudelle tai sen tuotolle erityismääräyksiä. Eli lahjoituksen antaja voi esimerkiksi päättää mihin hänen antamansa rahat käytetään. Lahjoituksen vastaanottaessaan yhdistys sitoutuu noudattamaan lahjoituksen antajan ehtoja. (Perälä & Perälä 2003, 4.)

Perinteisin lahjoituksen muoto on rahalahjoitus. Se kirjataan saatavaksi, kun lahjoituksen antaja on tehnyt siitä sitovan lahjoituspäätöksen. Tuloslaskelmaan lahjoitus voidaan kuitenkin tulouttaa vasta silloin, kun lahjoituksen ehdot on täytetty. Yhdistyksen on mahdollista saada lahjoitus myös muuna kuin rahana. Saatu omaisuus on merkittävä kirjanpitoon arvostettuna käypään arvoon. Jos yhdistys saa lahjoitukseksi esimerkiksi kiinteistön, on sen arvo määritettävä esimerkiksi kiinteistönvälittäjän toimesta. (Perälä & Perälä, 2003, 4.)

Yhdistys voi saada edellä mainittujen lahjoitusten lisäksi myös työpanoksen. Tätä tosin harvoin merkitään lahjoituksena kirjanpitoon, vaan kyse on pikemminkin vapaaehtoistyöstä

yhdistyksen eteen. Vapaaehtoistyö on yhdistystoiminnassa melko yleistä, ja sillä taataan monen yhdistyksen toimintakyky. (Perälä & Perälä 2003, 4.)

Keräykset

Rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöltä kerätään vastikkeetta rahaa. Keräystoiminta on luvanvaraista toimintaa, ja keräyslupan myöntää hakijan kotipaikkakunnan Aluehallintovirasto (AVI). Luvan myöntämiseen liittyy kuitenkin ehtoja. Keräyslupa voidaan myöntää vain kotimaiselle rekisteröidylle yhdistykselle tai muulle yhteisölle tai säätiölle, jolla on aatteellinen tarkoitus. (Perälä & Perälä 2003, 4.) Tällä hetkellä kenties Suomen tunnetuin keräyskampanja on Finnjumpingin Kansallistalkoot, jolla yritetään kerätä rahaa mäkihypyn ja yhdistetyn harrastamiseen sekä maajoukkuetoiminnan kehittämiseen.

Keräykset ovat suuressa roolissa etenkin hyväntekeväisyysjärjestöjen toiminnan rahoittamisessa. Keräyksillä voidaan kerätä varoja joko yhdistyksen varsinaiseen toimintaan tai vaikka johonkin tiettyyn hankkeeseen, jota ei voitaisi muuten suorittaa. Rahan käytön kohde on kuitenkin ilmoitettava keräyslupahakemuksessa, ja siihen ne on myös käytettävä. Useimmin nähtyjä keräysmuotoja ovat esimerkiksi lipaskeräykset, puhelinkeräykset ja hyväntekeväisyyskonsertit. (Perälä & Perälä 2003, 4.)

Myyjäiset

Monissa yhdistyksissä ensimmäisenä varainhankintakeinona on myyjäiset. Varsinkin naisjärjestöissä myyjäisillä on ollut suuri vaikutus varainhankintaan. Myyjäisissä yhdistyksen jäsenet myyvät erilaisia tavaroita tai esimerkiksi ruokaa ja juomaa. Yhdistyksen jäsenet voivat samalla markkinoida yhdistystään ja sen toimintaperiaatteita. Myyjäisiä pidettäessä on hyvä muistaa tarvittavat luvat, esimerkiksi hygieniapassi voi olla tarpeellinen. (Yhdistystieto 2013 g.)

Arpajaiset

Arpajaiset ovat perinteen tapaan koittaa kartuttaa yhdistyksen kassaa. Arpajaisia järjestetään yleensä erilaisissa yleisötapauksissa ja juhlissa. Myös yhdistyksen myyjäisten yhteyteen on hyvä järjestää arpajaiset. (Yhdistystieto 2013 g.)

Arpajaisia voi järjestää kahdenlaisia, riippuen niiden suuruudesta. Pienemmissä arpajaisissa arpojen yhteenlaskettu myyntihinta jää alle 2 000 euron ja arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa paikassa. Tällöin arpajaisiin ei tarvitse hakea erillistä lupaa. Isompia arpajaisia järjestettäessä, arpajaislupa täytyy kysyä poliisilta. Lupa haetaan kirjallisesti ja se on voimassa puoli vuotta kerrallaan. (Yhdistystieto 2013 g.)

Talkoot

Yhdistykset voivat järjestää jäsenilleen myös erilaisia talkootöitä. Talkootöillä tarkoitetaan yleensä toisen tahon eteen tehtävää vastikkeetonta työtä. Yleishyödyllisen rekisteröidyn yhdistyksen tekemissä talkoissa korvaus voi olla verovapaata, jos korvaus maksetaan suoraan yhdistykselle, eikä palkkatuloina sen jäsenille. (Verohallinto 2005.) Talkoot voivat olla esimerkiksi lumen pudottamista rakennusten katoilta tai järjestyksenvalvontaa ja siivousta erilaisissa tapahtumissa.

4.2 Avustukset

Usein yhdistysten toimintaa rahoitetaan myös julkisin avustuksin. Yhdistys voi saada avustusta varsinaiseen toimintaansa (yleisavustus) tai sitten kohdennettua avustusta esimerkiksi johonkin projektiin (erityisavustus). Hallituksen on selvitettävä mihin tarkoituksiin avustusta on mahdollista saada ja miten sitä voi hakea. Avustuksen saamiseksi yhdistyksen on oltava oma-aloitteinen ja täytettävä avustushakemus huolellisesti ja ajallaan. (Perälä & Perälä 2003, 4, Yhdistystieto 2013 g.)

Avustus tarkoittaa yhdistyksen toimintaan myönnettyä välitöntä tukea. Yhdistys voi saada tukea joko kertaluontoisena tai jatkuvana. Yleisimmin avustuksia myöntävät erilaiset säätiöt ja yleishyödylliset järjestöt, kuten Raha-automaattiyhdistys (RAY). Näiden lisäksi myös kaupungit ja kunnat tukevat usein paikallisiten yhdistyksien toimintaa. Yleensä avustuksiin liittyy avustuksen käytön selvitysvelvollisuus. (Yhdistystieto 2013 g.)

Urheiluseurojen näkökulmasta mahdollisesti tärkein avustuksen antaja on opetusministeriö. Opetusministeriöllä on mahdollista tarjota jopa 20 erilaista liikunta-avustusta. Ministeriön linjauksen mukaan pääpainona on lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen. Urheiluseuroille on tarjolla vuosittainen seuratoiminnan kehittämistuki, joka on tarkoitettu urheilu- ja

liikuntaseurojen perustoiminnan kehittämiseen. Vuonna 2013 seuratoiminnan kehittämistukea sai 285 urheiluseuraa. Avustukset olivat pienimmillään 1 700 euroa ja suurimmillaan 30 000 euroa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

4.3 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Sijoitustoiminnalla rahoitetaan usein etenkin apurahasäätiöiden toimintaa, mutta myös muilla aatteellisilla yhdistyksillä voi olla suuriakin määriä sijoitusomaisuutta. Sijoitustusomaisuus tarkoittaa sitä omaisuutta, joka ei palvele yhdistyksen varsinaista aatteellista toimintaa. Sen tarkoituksena on saada rahallista tuottoa, jolla varsinaista toimintaa voidaan rahoittaa. Yleensä yhdistysten sijoitusomaisuus koostuu kiinteistöistä, osakkeista tai muista arvopapereista. Yleinen mielipide on se, että aatteellisten yhdistysten sijoitustoiminnassa on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta. Syy varovaisuuteen on muun muassa lakimääräys, jonka mukaan yhdistyksen rahat on sijoitettava varmalla tavalla. Lisäksi yhdistystoiminnan aatteellisuus asettaa joitain ehtoja sijoitustoiminnalle. (Perälä & Perälä 2003, 4.)

Rahoitustoiminnassa yhdistys sijoittaa yhdistyksen varoja erilaisiin rahastoihin. Rahastojen varat on kuitenkin pidettävä erillään yhdistyksen muista varoista. Rahastojen toimintaperiaate on se, että sijoitusrahasto kerää rahastoon sijoittavien asiakkaiden varat yhteen ja sijoittaa ne useisiin eri sijoituskohtiin. Niitä voivat olla esimerkiksi osakkeet ja muut arvopaperit sekä korkosijoitukset. Rahastoja pidetään riskittömämpänä kuin yksittäisiä sijoituskohteita, sillä rahastoissa sijoittajan rahat hajautetaan useisiin kohteisiin. (Perälä & Perälä 2003, 4; Säästöpankki 2014.)

5 SOTKAMON KIEKON VARAINHANKINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella Sotkamon Kiekon varainhankintaa, ja etsiä mahdollisia kehitysideoita yhdessä seuran kanssa. Tavoitteena on löytää uusia keinoja rahan hankkimiseksi, jotta pelaajien tai heidän vanhempiansa ei tarvitsisi maksaa pelaamisesta niin suuria summia kuin he tällä hetkellä maksavat. Parannusideoita pyritään hakemaan muun muassa yhdistyksen varainhankinnan teoriatiedosta. Tämän lisäksi työssä pyritään hyödyntämään myös muiden urheiluseurojen varainhankintakeinojen selvittämisen perusteella tehtyjä havaintoja sekä seurassa toimivien henkilöiden kanssa pidettävää ideointipalaveria.

Sotkamon Kiekko ry on vuonna 1993 perustettu kainuulainen jääkiekkoseura, joka korvasi tuolloin lakkautetun Sotkamon Jääkiekkoilijat TNT ry:n. Kaudella 2012-2013 Sotkamon Kiekolla oli yhdeksän Suomen Jääkiekkoliiton sarjoissa pelaavaa joukkuetta. Näistä joukkueista seitsemän oli juniorijoukkueita, minkä lisäksi seuralla oli sekä naisten että miesten edustusjoukkueet. Yhdeksässä joukkueessa kiekkoili yhteensä 159 pelajaa.

Juniorijoukkueet olivat todella nuoria, sillä seuralla ei ollut ollenkaan a- ja b-juniorijoukkueita. Sotkamon Kiekolla oli juniorijoukkueet seuraavissa ikäluokissa:

- 1997-syntyneet (C1)
- 1999-syntyneet (D1)
- 2000-syntyneet (D2)
- 2001-syntyneet (E1)
- 2002-syntyneet (E2)
- 2003-syntyneet (F1)
- 2004-syntyneet (F2)

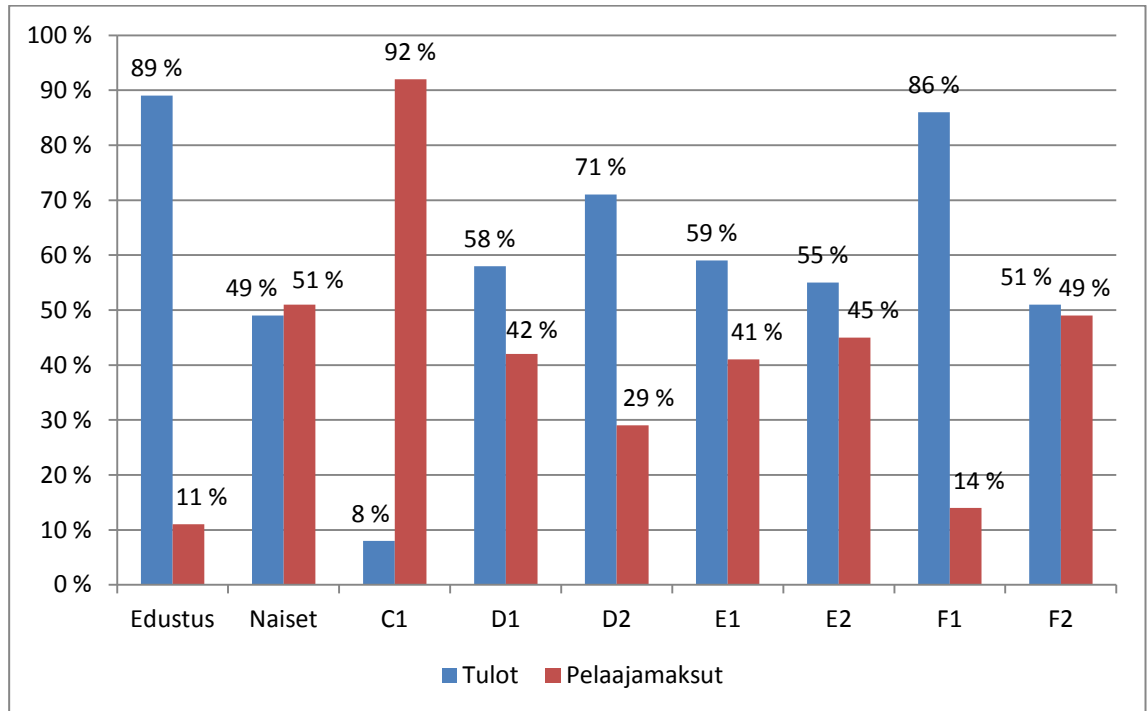
Opinnäytetyössä on tutkittu Sotkamon Kiekon kauden 2012-2013 varainhankintaa. Tiedot löytyivät sen aikaisen tilikauden (1.6.2012 – 31.5.2013) tilinpäätöksestä. Seuran puheenjohtaja Pasi Rautiaisen mukaan luvut ovat pitkälti samat, mitä kaudelta 2013-2014 on odotettavissa. Kaikki seuran yhdeksän joukkuetta rahoittivat itse toimintansa joko varainhankinnalla,

ottelutapahtumia järjestämällä tai muilla tuloilla. Pelkästään näillä keinoilla joukkueet eivät kuitenkaan pystyneet pelaamaan koko kautta, joten pelaajilta tai heidän vanhemmiltaan perittiin pelaajamaksua.

5.1 Sotkamon Kiekon varainhankinta kaudella 2012-2013

Joukkueiden toiminta rahoitettiin pitkälti varainhankinnan ja pelaajamaksujen avulla. Näiden lisäksi joukkueet rahoittivat toimintaansa ottelutapahtumien järjestämisestä saaduilla tuloilla ja muilla erittelemättömillä tuloilla. Suurin rahoitus tuli kuitenkin pelaajamaksujen kautta.

Kuviossa 3. kuvataan joukkueiden saamien ulkopuolisten tulojen ja pelaajamaksujen välistä suhdetta. Tuloja ovat varainhankintatulot, ottelutapahtumien järjestämisestä saadut tulot ja muut tulot. Siniset pylväät kuvaavat näitä tuloja. Punaiset pylväät kuvaavat puolestaan pelaajamaksuista saatuja tuloja. Kuvion tarkoituksena on havainnollistaa, kuinka paljon mikäkin joukkue on saanut hankittua rahaa, ja kuinka paljon pelaajat tai heidän vanhempansa ovat joutuneet pelaamisesta maksamaan. Joukkueiden kausibudjetit vaihtelivat niiden harjoitus- ja pelimäärien mukaan. Siinä missä edustajoukkueen kausi maksoi noin 30 000 euroa, selvisi osa juniorijoukkueista reilusti alle 10 000 euron kustannuksilla. Havainnoinnin selkeyttämiseksi kuviossa on käytetty prosenttiosuuksia.

Kuvio 3. Sotkamon Kiekon joukkueiden tulojen ja pelaajamaksujen suhde kaudella 2012-2013

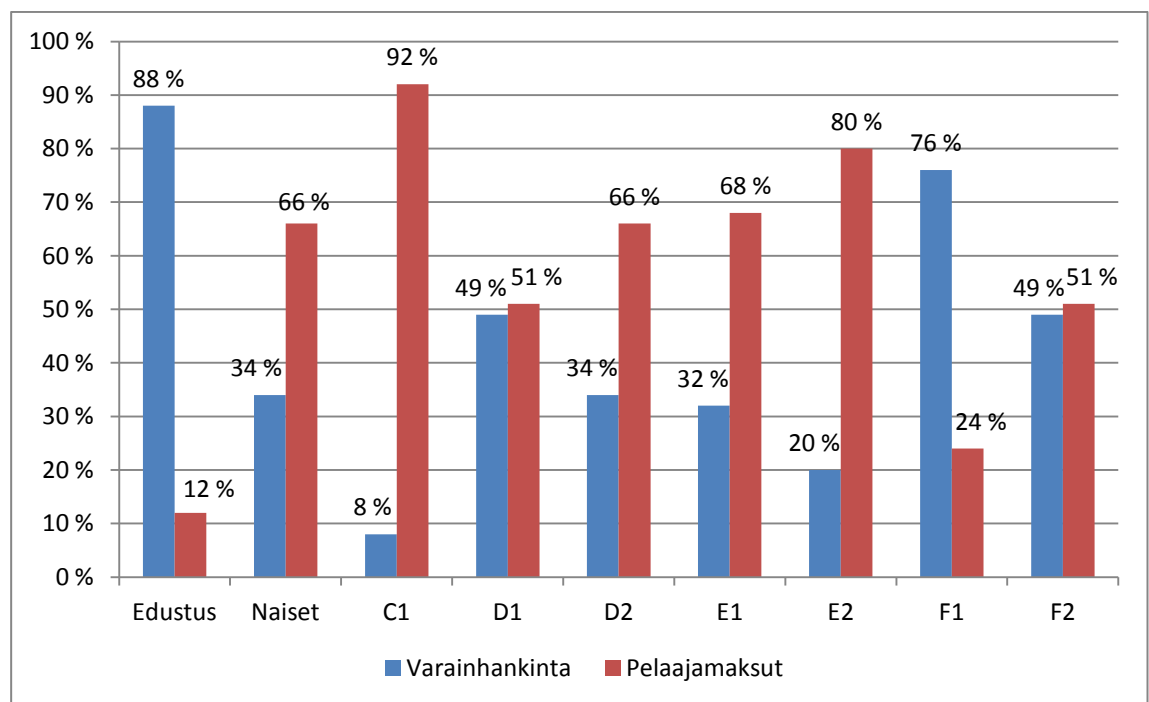
Tässä opinnäytetyössä paneudutaan kuitenkin tarkemmin vain varsinaisesta varainhankinnasta saatuihin tuloihin. Muut tulot voivat vaihdella vuosittain suuresti, joten niiden tarkastelu on vaikeaa. Myöskään ottelutapahtumien mahdollinen kehittäminen lisätulojen saamiseksi ei kuulu tämän työn kuvaukseen. Työssä selvitetään tarkemmin varainhankinnan ja pelaajamaksuista saatujen tulojen suhdetta.

Joukkueiden tuloslaskelmien mukaan Sotkamon Kiekon yhdeksästä joukkueesta seitsemän käytti tärkeimpänä varainhankintakeinonaan sponsorisopimuksia. Kaikki joukkueet tekivät kauden aikana sponsorisopimuksia, joten se oli myös selvästi käytetyin varainhankintakeino. Kahden muun joukkueen varainhankinnan tuottoisin keino oli talkootyöt. Talkoita teki kaikkiaan neljä joukkuetta. Edellä mainittujen keinojen lisäksi kaksi joukkuetta hankki varoja myös ottelutapahtumien ulkopuolisilla myyjäisillä. Kuitenkin vain yksi joukkue sai myyntituloja toimintaansa nähden merkittävästi.

Osa joukkueista toteutti varainhankintaa monipuolisemmin kuin toiset. Kahdella Sotkamon Kiekon yhdeksästä joukkueesta varainhankinnasta saadut tulot olivat suuremmat kuin

pelaajamaksuista saadut tulot. Miesten edustusjoukkue oli kuitenkin ainoa hieman isommalla budjetilla toiminut joukkue, joka keräsi varainhankinnalla suuremman osan kuin pelaajamaksuilla. Sen sijaan esimerkiksi C1-juniorijoukkue rahoitti toimintansa lähes täysin pelaajamaksujen avulla. Joillakin joukkueilla pelaajamaksut ja varainhankinta muodostivat rahoituksesta noin yhtä suuren osan.

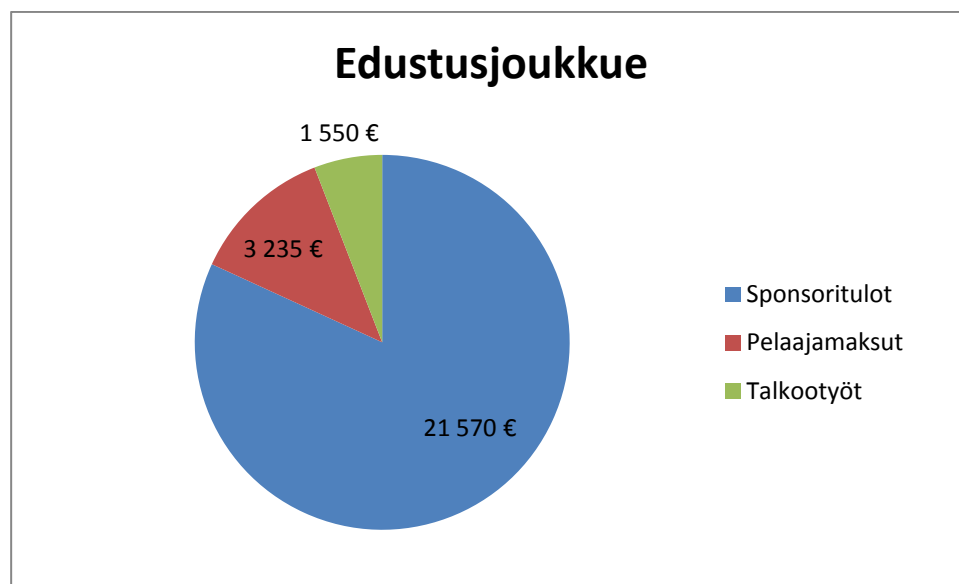
Kuviossa 4. kuvataan Sotkamon Kiekon eri joukkueiden varainhankintaa suhteessa pelaajamaksuihin. Siitä käy hyvin selville, että edustusjoukkueen toiminnassa varainhankintatulot olivat selkeästi suuremmat kuin pelaajamaksut. Sen sijaan juniorijoukkueissa pelaajamaksuilla oli suurempi merkitys. Kuviossa siniset pylväät kuvaavat joukkueen varainhankintatuloja. Näitä tuloja ovat tässä tapauksessa sponsoritulot, myyntitulot ja talktootyöstä saadut tulot. Punaiset pylväät kuvaavat puolestaan pelaajamaksuista saatua tuloa. Tässäkin kuviossa on havainnoinnin helpottamiseksi käytetty prosenttiosuuksia.

Kuvio 4. Sotkamon Kiekon joukkueiden varainhankinnan ja pelaajamaksujen suhde kaudella 2012-2013

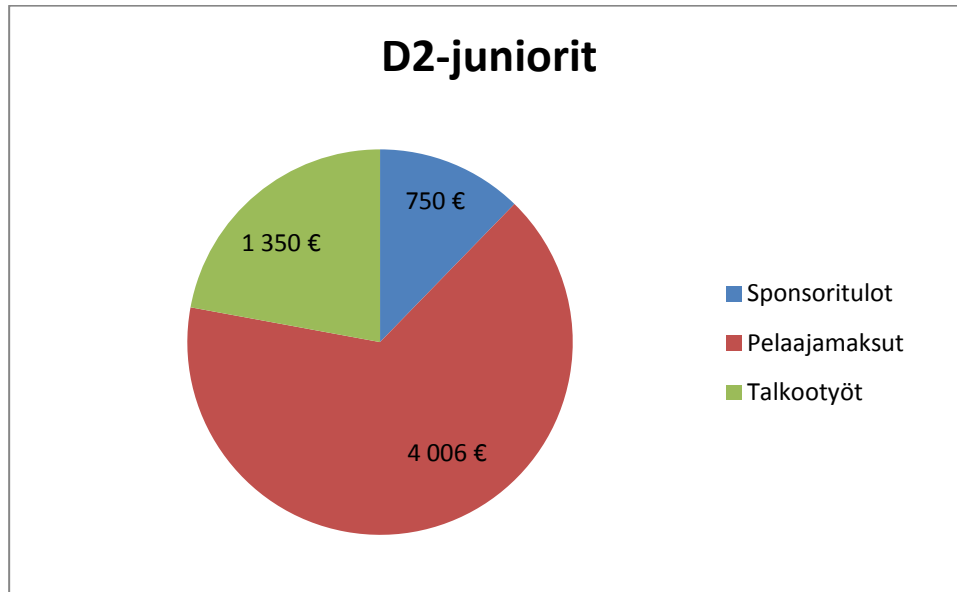
Työssä on vertailtu tarkemmin edustusjoukkueen ja D2-juniorijoukkueen varainhankintaa. Näiden kahden joukkueen varainhankintaa tarkasteltiin sen takia, että edustuksen ja juniorijoukkueiden varainhankinnan ja pelaajamaksujen erot olisi helpompi havainnollistaa. D2-juniorit eli 2000-syntyneet valikoitui edustusjoukkueen vertailukohtaksi, koska sillä oli riittävän iso budjetti. Lisäksi sen pelaajamaksujen suhde muuhun varainhankintaan vastasi riittävän hyvin juniorijoukkueiden keskiarvoa.

Edustusjoukkue keräsi varainhankinnalla yhteensä vähän yli 23 000 euroa. Kuviossa 5. on eritelty, mistä tuloista kyseinen summa muodostuu. Joukkue keräsi huomattavan rahasumman sponsorisopimuksilla. Suuri osa näistä tuloista syntyi joukkueen peliasuun laitetuista mainoksista ja pelaajien henkilökohtaisista sponsoreista. Pelaajamaksuja kerättiin reilut 3 200 euroa, mutta joukkueen tavoitteena on pyrkiä keräämään jatkossa muita tuloja niin paljon, ettei pelaamisesta tarvisi maksaa ollenkaan.

Kuvio 5. Edustusjoukkueen varainhankinnan ja pelaajamaksujen jakautuminen

D2-junioreiden varainhankinta erosi suuresti edustusjoukkueen vastaavasta, kuten kuviosta 4. näkyy. Pelaajamaksut olivat noin kaksi kertaa suuremmat kuin varainhankintatulot. Sponsorituloja joukkueella oli vain 750 euroa, ja jopa talkootyöt olivat suurempi tulonlähde. Noin 4 000 euron pelaajamaksut eivät olleet merkittävästi suurempi summa kuin edustusjoukkueella. Budjetti oli kuitenkin niin paljon pienempi, että pelaajamaksut kattoivat selvästi suuremman osan kuin varainhankintatulot.

Kuvio 6. D2-juniorijoukkueen varainhankinnan ja pelaajamaksujen jakautuminen

Vaikka varainhankintakaaviot näyttävätkin kovin erilaisilta, oli joukkueilla myös selvä yhtäläisyys rahoitusta etsittäessä. Molemmat joukkueet käyttivät kahta samaa varainhankinnan keinoa eli sponsorituloja ja talkootöitä. Kumpikaan joukkue ei esimerkiksi harjoittanut ottelutapahtumien ulkopuolisia myyjäisiä tai arpajaisia. Varainhankintakeinot olivat siis aika suppeat, mutta esimerkiksi edustusjoukkue teki kuitenkin hyvää tulosta sponsorisopimusten parissa.

5.2 Eräiden muiden urheiluseurojen varainhankinta

Sotkamon Kiekon varainhankinnan kehittämiseksi oli tärkeää selvittää myös muutaman muun urheiluseuran varainhankintaa. Näistä seuroista kaksi oli kainuulaista ja yksi oululainen. Kainuulaisten seurojen varainhankintatiedot perustuivat Sotkamon Kiekon tavoin kuluvan tai viime kauden tilanteeseen, mutta oululaisseuran varainhankintakeinot olivat 1990-luvun lopulta. Tämän tarkoituksena oli kerätä tietoa myös sen aikaisesta varainhankinnasta, ja selvittää, olisiko silloin ollut käytössä sellaisia menetelmiä, joita ei nykyään enää käytetä.

Seuroiksi pyrittiin valitsemaan samoilla periaatteella toimivia urheiluseuroja. Kaksi seuraa on Sotkamon Kiekon tavoin joukkueurheilua toteuttavia. Yksi seura on enemmän painottunut yksilöurheiluun. Idea samojen toimintaperiaatteiden omaavien urheiluseurojen valintaan oli se, että kulurakenteet ovat samantapaiset. Rahoitusta tarvitaan siis samoihin asioihin.

Selvitys tapahtui sähköpostikyselyllä (Liite 1). Vastausten saamisesta sovittiin ensin puhelimitse, jonka jälkeen kyselylomakkeet toimitettiin sähköpostitse seurojen ilmoittamille toimihenkilöille. Kyselyn tavoitteena oli päästä vertailemaan Sotkamon Kiekon varainhankinnan tilannetta muihin seuroihin. Vertailun tarkoituksena puolestaan oli selvittää, millä tavoin seurat ylipäänsä hankkivat varoja, ja olisiko muilla seuroilla käytössä sellaisia menetelmiä, jotka voisivat olla kokeilukelpoisia myös Sotkamon Kiekolle.

Kaikkien haastateltujen seurojen varainhankinnassa sponsoritulot olivat merkittävässä roolissa. Kaksi seuraa kertoi sen olevan tärkein varainhankintakeino. Tavallisimpia sponsorintimuotoja olivat peliasumainokset ja urheilupaikoilla olevat mainoskyttilit. Yksi seura kertoi tärkeimmäksi varainhankintakeinokseen liikuntapalveluiden myymisen. Tällaisiksi palveluiksi seura mainitsi muun muassa ohjatut jumpat.

Kyselyn vastauksia tulkittaessa kävi ilmi, että käytettyjä varainhankintakeinoja olivat myös arpajaiset ja julkaisumyynti. Kaksi seuraa järjesti arpajaisia vuosittain. Yksi seura ei ollut niin aktiivinen arpajaisten suhteen, mutta seuran juniorijoukkueet järjestivät kuitenkin niitä. Kaksi seuraa kertoi käyttäneensä myöskin julkaisumyyntiä varainhankinnassaan. Julkaisumyynnillä tarkoitetaan muun muassa vuosittaisen seuralehteen myytäviä mainoksia. Tässäkin on kyse sponsorisopimuksista, mutta kuitenkin normaalista peliasumainonnasta selkeästi eroavaa toimintaa. Tämän vuoksi julkaisumyynti on eritelty muusta sponsoritoiminnasta.

Muita käytettyjä keinoja olivat myyjäiset ja jäsenmaksujen periminen. Ottelutapahtumien ulkopuolista myyntiä toteutti yksi seura. Jäsenmaksuja peri jokainen seura, mutta vain yksi koki sen toiminnalleen merkittäväksi. Kokonaan käyttämättömäksi varainhankintakeinoksi jäi keräykset.

Seurat eivät saaneet myöskään merkittäviä rahallisia lahjoituksia. Yksi seura sai pieniä lahjoituksia, mutta niiden merkitys oli vähäinen. Kaikki seurat saivat kuitenkin lahjoitukseksi työpanoksia. Työpanoksen lahjoittaminen tarkoittaa vapaaehtoistyötä eli työn tekemistä

ilman korvausta. Vapaaehtoistyö koettiin kaikissa seuroissa erittäin tärkeäksi asiaksi toiminnan kannalta. Yhden seuran toiminnasta kerrottiin esimerkiksi se, ettei kukaan seuran hallituksen jäsenistä tai organisaation toimijoista nosta palkkaa tehtävistään. Ainoastaan pelaajat ja valmentajat saavat rahallista korvausta.

Kyselyssä selvitettiin myös seurojen mahdollisesti saamat avustukset, vaikka se ei kuulukaan varsinaiseen varainhankintaan. Tämä koettiin tärkeäksi sen takia, koska Sotkamon Kiekko sai avustusta kunnalta, mutta ei ainakaan toistaiseksi esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Yksi vastanneista seuroista kertoi saavansa kaupungilta vuosiavustusta vakituisesti. Toinen seura kertoi saavansa kaupungilta avustuksia joskus. Kolmas seura puolestaan kertoi saavansa avustuksia, mutta niiden merkitys toiminnalle oli varsin pieni, eikä niistä kerrottu sen tarkemmin.

5.3 Sotkamon Kiekkon varainhankinnan kehittäminen

Tässä osassa esitetään kehittämisideoita Sotkamon Kiekkon varainhankinnalle. Ensiksi kuvaillaan ideat, jotka ovat syntyneet teoriaan ja muiden joukkueiden varainhankintaan perehtymällä. Sen jälkeen kerrotaan seurassa toimineiden henkilöiden kanssa pidetyn ideointipalaverin tuotokset.

Kaikissa työssä esitetyissä varainhankintakeinossa on pyrkimyksenä se, että seura pyrkisi maksamaan varainhankinnasta koituvia kuluja mahdollisimman paljon mainostilaa myymällä esimerkiksi pelipaitoihin tai jäähalliin. Tästä menetelmästä kerrotaan erikseen joidenkin varainhankintaideoiden yhteydessä. Työ on tehty Sotkamon Kiekkoa varten, ja seura saa halutessaa käyttää tai jalostaa esitettyjä ideoita.

5.3.1 Kehittämisideat teorian ja tutkimuksen pohjalta

Arpajaiset

Sotkamon Kiekko on käyttänyt varainhankintakeinona kovin vähän arpajaisia. Ottelutapahtumien ulkopuolisia arpajaisia ei ollut tuloslaskelmien mukaan järjestetty ollenkaan. Seurassa toimivien henkilöiden kanssa pidetyssä ideointipalaverissa selvisi, että eri

joukkueiden järjestämissä junioriturnauksissa on ollut pienehköjä arpajaisia, mutta niiden tuottoa ei ole eritelty ottelutapahtumista saaduista tuloista. Arpojen hinnat ovat vaihdelleet yhdestä kolmeen euroon.

Yksi mahdollisuus arpajaisten järjestämisessä olisi toteuttaa isommat arpajaiset. Kohderyhmänä voisi olla sekä yritykset että yksityiset henkilöt. Arpajaisten palkinnoksi riittäisi yksi houkutteleva palkinto, joka saa ihmiset kiinnostumaan arvan ostosta. Palkinnon hankkimisessa olisi tarkoitus hyödyntää paikallisia yrityksiä. Seuran olisi neuvoteltava joltain yritykseltä arpajaisten pääpalkinto markkinahintaa halvemmalla hinnalla. Vastineeksi yritys saisi näkyvyyttä arpajaisissa ja esimerkiksi mainostilaa seuran peliasussa. Yritykselle tämä olisi markkinointia, ja SoKi saisi arpajaisten palkinnon pienemmällä rahallisella panostuksella.

Mikäli palkinto olisi riittävän houkutteleva, voisi arpojen hintaa nostaa normaalia paria euroa korkeammalle. Arpoja ei tarvitsisi myydä niin montaa. Tämä tarkoittaisi puolestaan sitä, että arvan ostaneet voivat oikeasti uskoa, että palkinto on mahdollista voittaa. Mikäli kohderyhmänä olisivat pelkästään yritykset, voitaisiin arpojen hintaa nostaa vieläkin korkeammalle tarjoamalla arvan ostaneille yrityksille vastineeksi näkyvyyttä seuran toiminnassa.

Arpajaisia voisi markkinoida palkinnon antaneen yrityksen nettisivuilla tai heidän maksamillaan lehti-ilmoituksilla. Lisäksi arpajaisista voisi markkinoida Sotkamon Kiekon nettisivuilla ja otteluissa. Otteluiden aikana markkinointikeinoja voisivat olla muun muassa käsiohjelmat ja mainoskyltit. Arpoja tulisi olla saatavilla muuallakin kuin jäähallilla. Arpoja voisi kaupata erilaisissa tapahtumissa, yrityksen toimitiloissa tai vaikka ovelta ovelle -myynnillä.

Mikäli arpoja myydään yli 2000 eurolla, on niihin haettava arpajaislupa poliisilta. Tällaisissa isommissa arpajaisissa olisi tavoitteena ylittää tuo summa, joten lupa on haettava. Lupa on voimassa puoli vuotta kerrallaan, ja arpajaisten tarkoituksena olisikin kestää ainakin useampi kuukausi. Lisäksi on muistettava, että isojen arpajaisten luvan saaminen edellyttää sitä, että palkinnon käyvän arvon on oltava vähintään 35 prosenttia arpojen yhteenlasketusta maksimituotosta.

Esimerkiksi 5 000 euron arvoisen palkinnon arpajaisissa arpoja voisi olla enintään noin 14 000 euron edestä. Tavoitteena olisi, että seura saisi palkinnon yrityksen näkyvyyttä vastaan esimerkiksi 3 000 eurolla. Arpojen hinta voisi olla esimerkiksi 20 euroa. Tämä tarkoittaisi sitä, 150 arpaa myymällä seura tekisi nollatuloksen, ja siitä ylittävistä myynneistä seura saisi tuotot itselleen. Isoissa arpajaisissa tuotoista täytyy maksaa kuitenkin arpajaisvero, joka on 1,5 prosenttia arpajaisten tuotosta (Arpajaisverolaki 1535/1992, 4§).

Muutto-/siivous-/jakelupalveluiden myynti

Vajaa puolet Sotkamon Kiekon joukkueista käytti erilaisia talkootöitä varainhankintakeinonaan. Ne painottuivat pääasiassa pihatalkoisiin, kuten esimerkiksi puiden istuttaminen ja lumen pudottaminen katoilta. Edustujoukkueen talkoot teki pelaajat, mutta juniorijoukkueissa tämä oli enemmän vanhempien vastuulla.

Pihatalkoiden lisäksi mahdollisia talkootöitä voisivat olla muun muassa yrityksen muutot, rakennustyömaiden siivoukset ja mainosten jakelut. Viimeisimmällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että jokin paikallinen pizzeria teettäisi mainoslappuja, joita seuran pelaajat jakaisivat korvausta vastaan. Talkoita pitäisi kysellä aktiivisesti, mutta halukkuutta talkoisiin voisi myös markkinoida. Esimerkiksi lehti-ilmoituksella, jonka voisi neuvotella paikallislehdeltä mainostilaa vastaan.

Etukortti

Eräs oululainen seura toteutti tätä aikoinaan menestyksekkäästi. Vaikka Oulun talousalue onkin selvästi Kainuuta suurempi, voi etukortti toimia ideana myös Kainuussa.

Etukortin tarkoituksena on antaa sen ostaneille henkilöille etuja paikallisista yrityksistä. Seura neuvottelisi yritysten tuotteista ja palveluista erilaisia etuja. Esimerkiksi etukorttia käyttämällä huoltoasemalla tankkaaminen tai ravintolassa syöminen olisi hieman halvempaa. Alennusten neuvottelemisen jälkeen seuran tehtävänä olisi myydä etukorttia ihmisille vaikka vuodeksi kerrallaan. Etukortin hinta riippuisi pitkälti siitä, kuinka paljon yrityksiä sen piiriin saadaan. Yritykset voisivat saada kuitenkin lisää asiakkaita, joten yhteistyökumppaneiden hankintaan olisi hyvät edellytykset.

Etukortin myynnin kohderyhmiä on kahdenlaisia. Toisessa etukortti annettaisiin vain jäsenmaksun maksaneille yhdistyksen jäsenille. Tällöin jäsenmaksun hinta voisi olla nykyistä

korkeampi. Toinen tapa olisi myydä sitä kaikille kiinnostuneille, eikä kortin ostaneen henkilön olisi pakko olla yhdistyksen jäsen. Molemmissa tavoissa on puolensa, mutta jälkimmäinen keino lienee tuottoisampi. Tärkeää olisi se, että etukortteja voisi ostaa monesta paikasta. Eli jäähallilta ja kaikista etukorttiyhteistyöhön lähteneiden yritysten toimipaikoista.

Kalenteri

Nykyään erilaisia kalentereita tehdään varanhankkimismielessä melko paljon. Kalenterin olisi siis erotuttava perinteisistä poika- ja tyttökalentereista. Yksi muista erottuva idea voisi olla juniorijoukkueiden kalenteri. Jokaisen kuukauden kohdalla olisi kuvassa yksi tai useampi juniorikiekkoilija. Tämä voisi toimia kaikkein parhaiten pienimmillä juniorijoukkueilla. Kalenterien teettäminen maksaa, mutta tässäkin tapauksessa hintaa voitaisiin saada alemmas mainostilaa myymällä. Lisäksi kalenteriin voisi yrittää myydä muillekin yrityksille mainostilaa, vaikka pääpainon tulisi ehdottomasti olla junioripelaajien kuvissa. Kalentereita voitaisiin myydä samaan tapaan kuin arpojakin.

Keräyspönttö

Tällaisia on esimerkiksi pullonpalautusautomaattien vieressä. Ihmiset voivat laittaa pullonpalautusautomaatista saamansa kuitin pönttöön, jossa voisi lukea, että ”laittamalla palautuskuitin keräyspönttöön, tuet paikallista urheilua/nuorisourheilua”. Muun muassa Punainen Risti ja SEPE ovat sijoitelleet keräyspönttöjä kauppoihin. Tuotollisesti tämä ei olisi välttämättä kovin merkittävä tulonlähde, mutta sen toteuttaminen ei vaatisi niin paljon vaivaa kuin muut ideat. Keräyspöntön asettamiseen on haettava lupa Aluehallintovirastolta, ja sovittava säännöt kaupan kanssa.

Matkailijoiden hyödyntäminen

Sotkamossa käy vuosittain noin miljoona matkailijaa (Sotkamon kunta 2011). He eivät välttämättä ole kiinnostuneita jääkiekosta, mutta jos seura saisi jokaiselta matkailijalta keskimäärin edes sentin, olisi sekin 10 000 euron vuosittainen lisäys. Matkailijoiden hyödyntämistä voisi kokeilla esimerkiksi yhteistyöllä Angry Birds –puiston kanssa. Seura voisi tehdä korvausta vastaan muun muassa mielipidekyselyitä puistoon menijöiltä tai sieltä tulijoilta.

Matkailijoiden mahdollisimman hyvä hyödyntäminen olisi seuran toiminnalle suuri asia. Sen takia voitaisiin järjestää erillisiä ideatalkoita, jossa paneudutaan ainoastaan tähän asiaan.

Motivaatiokeinona ideoiden keksimiseen voisi olla esimerkiksi se, että paras idea palkitaan paikallisten yritysten tukemana. Tässäkin varainhankintakeinossa pyrittäisiin hyödyntämään yrityksiä mahdollisimman paljon.

5.3.2 Kehittämisideat ideointipalaverin pohjalta

Varainhankinnan kehittämisideoita käytiin läpi Sotkamon jäähallissa pidetyssä palaverissa 26.3.2014. Paikalle saapui neljä seuran parissa toimivaa henkilöä. Palaverin aluksi käytiin läpi Sotkamon Kiekon varainhankintaa kaudelta 2012-2013. Tämän jälkeen ideointivastuu siirtyi läsnäolijoille, jotka saivat kirjata mahdollisia kehitysideoitaan paperille. Uusia kehittämisideoita syntyi lähes välittömästi, joten palaverin järjestämistä voidaan pitää onnistuneena, vaikka osallistujamäärä ei ollutkaan kovin korkea. Seuraavaksi esitellään palaveriin osallistuneiden henkilöiden ideoita.

Pilkki- ja rantaongintakilpailujen järjestäminen

Idea erilaisista seuran järjestämistä kisoista sai palaverissa lämpimimmän vastaanoton. Kilpailut järjestettäisiin kaikille halukkaille ennakkoon sovittuna päivänä. Esimerkiksi pilkkikisojen järjestäminen keväällä voisi saada mukaan myös matkailijoita, joiden hyödyntämisestä seura voisi hyötyä.

Kilpailuja tulisi markkinoida hyvissä ajoin muun muassa lehdessä, seuran verkkosivuilla, jäähallilla ja tienvarsimainoksilla. Tarkoituksena olisi jälleen kuitenkin minimoida markkinointikulut, ja yrittää tarjota vastineeksi näkyvyyttä.

Kilpailuihin pääsisi osallistumaan maksamalla pääsymaksun. Lisätuloja olisi mahdollista saada myyntipisteillä, joissa kilpailijat ja katsojat voivat halutessaan asioida. Tapahtuman toteuttamisessa tärkeää olisi se, että seurasta saadaan mahdollisimman monta vapaaehtoista kilpailuja järjestämään. Tällöin kulut jäävät todella vähäisiksi, ja seura saa parhaan mahdollisen hyödyn kilpailujen järjestämisestä.

Kilpailun voittajalle olisi luonnollisesti annettava palkinto, joka houkuttelee mahdollisimman monta osallistujaa paikalle. Palkinto voi olla rahapalkinto, mutta yhteistyökumppaneiden tukemana jaettava palkinto voisi tuottaa enemmän varoja seuran toimintaan.

Yritystapahtumien järjestäminen

Yritystapahtumien idea on hyvin samankaltainen kuin kilpailujen järjestäminen. Yrityksiltä pitäisi kysellä halukkuutta esimerkiksi jäähallilla järjestettävään tapahtumaan. Osallistuvilta yrityksiltä perittäisiin osallistumismaksu, ja lisätuloja voitaisiin saada samaan aikaan pidettävistä myyjäisistä.

Tapahtumissa voitaisiin järjestää erilaisia ohjelmanumeroita, muun muuassa yritysten välisiä jääkiekko-otteluita. Yritysten olisi myös oltava tapahtumissa muutenkin kuin maksajana, joten heidän mieltymykset tulisi pyrkiä ottamaan huomioon. Palaverissa korostettiin hyvän tunnelman luomisen tärkeyttä. Mikäli yritykset kokevat tapahtuman onnistuneeksi, on seuralla mahdollisuus sponsorisopimusten kasvattamiseen ja uusien tapahtumien järjestämiseen.

Suuren junioriturnauksen järjestäminen

Perinteisten yhden päivän junioriturnausten lisäksi ehdotettiin monipäiväistä junioriturnausta, johon osallistuisi useampi ikäluokka. Turnaus voitaisiin järjestää esimerkiksi kaikille D- ja E-junioreille, jolloin osallistuvia ikäluokkia olisi neljä.

Turnaus järjestettäisiin keväällä sarjapeliä päätyttyä. Se voitaisiin järjestää esimerkiksi pääsiäisen aikaan, jolloin pidemmälle turnaukselle on enemmän aikaa. Usean ikäluokan mukaan ottamisella pyritään saamaan joukkueiden osallistumismaksun lisäksi myös oheistuloja. Turnaus kestäisi usean ikäluokan mukana ollessa vähintään kaksi päivää, jonka seurauksena esimerkiksi kioskimyynti ja arpajaistuotot kasvaisivat samalla.

Monen ikäluokan mukanaolo voi tarkoittaa myös sitä, että vaikka yhden ikäluokan pelit olisivat jo päättyneet, jonkun toisen pelit vielä jatkuu. Tällöin hieman kauempaa tulleet joukkueet olisivat hallilla pidempään. Mikäli esimerkiksi Oulun seudulta saapuisi turnaukseen kolmen ikäluokan joukkueet, he luultavasti tulevat ja lähtevät samaan aikaan.

Turnaus olisi seuran aiempiin turnauksiin nähden todella suuri tapahtuma. Järjestäminen vaatisi paljon vapaaehtoistyötä ja huolellista suunnittelua. Onnistunut turnaus voisi mahdollistaa uusien suurten turnausten järjestämistä.

Muihin tapahtumiin osallistuminen

Tällä tarkoitetaan paikkakunnalla järjestettäviin tapahtumiin osallistumista pyrkimyksenä saada varainhankintatuottoja. Palaverissa mahdollisina tapahtumina tuli esille Vuokattihiihto ja Syke-Festarit. Näissä käy paljon ihmisiä, joten myös raha vaihtaa omistajaa.

Tapahtumien järjestäjiltä pitäisi kysyä, voiko alueelle pystyttää kioskin, jossa myytäisiin kahvia, virvokkeita ja pientä purtavaa. Toinen vaihtoehto olisi kysyä järjestyksenvalvontatehtäviä, muun muassa yövartiointia. Ylipäänsä suurten tapahtumien avulla olisi mahdollista kehittää varainhankintaa ainakin myyjäisten ja talkootöiden kautta.

Torimyyjäiset

Kesäisin varainhankinta voi olla vaikeampaa, kun kausi ei ole käynnissä. Torimyyjäiset voisi olla kuitenkin mahdollisuus kerryttää tulevan kauden kassaa jo kesällä. Ideana olisi, että torikoju olisi käytössä pidemmän aikaa. Myytäviä tuotteita voisi olla esimerkiksi kahvi ja virvokkeet, pelaajien vanhempien tekemät leivonnaiset, SoKi-aiheiset tuotteet ja yhteistyökumppaneiden lahjoittamat tuotteet. Torikojun myyntitarjonnassa ei ole kiveen hakattuja sääntöjä.

Muut ideat

Palaverissa tuli esille myös muita aiemmin käytettyjä varainhankintakeinoja, joista ei käyty sen tarkempaa keskustelua. Muita ideoita olivat muun muassa lumilyhtyarpojen, pesuaineiden ja keksien myynti. Nämä ovat olleet yleensä ihan tuottoisia keinoja, mutta niitä ei käytetä joka vuosi. Edellä mainittujen keinojen lisäksi palaverissa ehdotettiin jäähallin kioskin laajentamista otteluiden aikana myös pihan puolelle. Etenkin syys- ja kevätkaudella hallin lähetyvillä olevat ihmiset voisivat poiketa ohikulkumatkallaan.

6 POHDINTA

Kehitystyön eteneminen tapahtui vaihe vaiheelta. Ensimmäiseksi tuli paneutua huolellisesti yhdistystietouteen ja ennen kaikkea yhdistyksen varainhankintaan. Teorian riittävän hyvän omaksumisen jälkeen oli mahdollista alkaa tutkimaan Sotkamon Kiekon kauden 2012-2013 tuloslaskelmaa. Siellä oli kerrottu kunkin joukkueen tulot ja menot yksinkertaisessa muodossa. Teorian ja tuloslaskelmien tutkimisen jälkeen oli jo mahdollista alkaa kehittelemään ideoita varainhankinnan parantamiseksi.

Ennen varsinaisten ideoiden miettimistä, selvitettiin vielä kolmen muun urheiluseuran varainhankintaa, jotta vertailupohjaa olisi jonkin verran. Näiden toimien jälkeen kehitellyt ideat varainhankinnan parantamiseksi kirjattiin ylös. Kun ideoita oli syntynyt tarpeeksi, pidettiin Sotkamon Kiekon parissa toimivien neljän henkilön kanssa ideointipalaveri. Palaverissa esitettiin jo aikaan saadut ideat, ja kuunneltiin myös paikalla olijoiden mielipiteitä. Palaverissa syntyi vielä uusia varainhankintakeinoja.

Kehitysideoita saatiin seuran kanssa lopulta ihan mukava määrä. Useat ideat todettiin palaverissa kokeilukelpoisiksi, eikä yhtään ideaa tyrmätty. Muutamaa varainhankintakeinoa seura myöskin saattaa tulevaisuudessa kokeilla. Mahdollisesti kokeiltaviksi keinoiksi todettiin muun muassa etukortin käyttöönotto, keräyspöntön asettaminen sekä suuren junioriturnauksen, pilkkikilpailun ja yritystapahtuman järjestämiset.

Muilta seuroilta kysyttäessä heidän varainhankinnastaan, kävi ilmi, että keinot ovat pitkälti samoja. Toki niissä oli myös pientä vaihtelua, mutta pääsääntöisesti urheiluseurojen varainhankinta tuntui tulevan sponsorisopimusten kautta. Etenkin edustusjoukkueissa sponsoritoiminta oli merkittävin varainhankintakeino. Tässä selvityksessä otantana oli vain neljä urheiluseuraa, mutta esimerkiksi Kainuussa toimineet seurat olivat kuitenkin isoja toimijoita alueellaan.

Opinnäytetyö antoi laajan kuvan yhdistystoiminnasta, ja etenkin urheiluseurojen toiminnasta. Urheiluseurojen varainhankinta on haastavaa työtä, eikä yksikään euro tule helpolla. Työ opetti myös sen, että ennakkoon vähän huonommaltakin vaikuttavat ideat on syytä kertoa muille. Kokeilemalla erilaisia varainhankintakeinoja, voi tuottoisa keino löytyä yllättäen.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Loimu, K. 2010. Yhdistystoiminnan käsikirja. 4. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro

Itkonen, H., Ilmanen, K. & Matilainen, P. 2007. Urheilun sponsorointi Suomessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Perälä, J., Juutinen, S., Lilja, M., Lindgren, G., Reinikainen, M. & Steiner, M-L. 2008. Yhdistyksen hyvä hallinto. Helsinki: WSOYpro

Perälä, S., Lilja, M. & Salmi, J. 2010. Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätösmalli. 9. uudistettu painos. Helsinki: KHT-Media

Perälä, S. & Perälä, J. 2003. Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus. Helsinki: WSOYpro

Internetlähteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014

<http://www.minedu.fi/OPM/Avustukset/Liikunta?lang=fi>

(luettu 6.3.2014)

SLU 2013

<http://www.sport.fi/urheiluseura/seuratoiminta/paata-oikein/seuran-hallinto/seuran-perustaminen>

(luettu 4.3.2014)

Sotkamon kunta 2011

<http://www.sotkamo.fi/index.asp?pid=188>

(luettu 1.4.2014)

Suomen Olympiakomitea 2014

[http://www.huippu-urheilija.fi/urataidot/sponsorointiyhteistyo/](http://www.huippu-urheilija.fi/urataidot/sponsorointiyhteisty/)

(luettu 6.3.2014)

Säästöpankki 2014

<https://www.saastopankki.fi/mikaonrahasto>

(luettu 6.3.2014)

Taloushallintoliitto 2011

http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/

(luettu 5.3.2014)

Verohallinto 2005

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Tuloverotus/Talkootyon_verotus\(10116\)](http://www.vero.fi/fi-)

(luettu 6.3.2014)

Verohallinto 2013

<https://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus](https://www.vero.fi/fi-)

(luettu 6.3.2014)

Yhdistysrekisteri 2014

<http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

(luettu 17.2.2014)

Yhdistystieto 2013 a

<http://yhdistystieto.fi/wiki/63-yhdistys-mika-se-on>

(luettu 17.2.2014)

Yhdistystieto 2013 b

<http://yhdistystieto.fi/wiki/57-rekisteroimaton-yhdistys>

(luettu 17.2.2014)

Yhdistystieto 2013 c

<http://yhdistystieto.fi/wiki/128-vuosikokous>

(luettu 4.3.2014)

Yhdistystieto 2013 d

<http://yhdistystieto.fi/wiki/113-taloudenhoito>

(luettu 13.3.2014)

Yhdistystieto 2013 e

<http://yhdistystieto.fi/wiki/73-yhdistyksen-kirjanpito>

(luettu 5.3.2014)

Yhdistystieto 2013 f

<http://yhdistystieto.fi/wiki/74-yhdistyksen-tilinpaatos>

(luettu 5.3.2014)

Yhdistystieto 2013 g

<http://yhdistystieto.fi/wiki/72-varainhankinta>

(luettu 5.3.2014)

Yhdistystieto 2013 h

<http://yhdistystieto.fi/wiki/77-jasenmaksu>

(luettu 6.3.2014)

Lakilähteet

Arpajaislaki 1048/2001.

Kirjanpitolaki 1336/1997

Tuloverolaki 1535/1992

Yhdistyslaki 503/1989

Sähköpostikyselyt urheiluseuroille

LIITTEET

Liite 1. Urheiluseurojen kyselylomake

Liite 1. Urheiluseurojen kyselylomake

Vastaajan asema/titteli urheiluseurassa.

Mitä eri varainhankinnan keinoja seuranne käyttää?

Mikä varainhankinnan keino on merkittävin seurallenne?

Saako seuranne jonkinlaisia lahjoituksia tai avustuksia? Jos saa, niin millaisista on kyse?

Järjestääkö seuranne arpajaisia, myyjäisiä tai keräyksiä? Jos järjestää, niin kuinka suuri merkitys niillä on?

Kerääkö seuranne jäseniltä jäsenmaksua? Kuinka merkittävä niiden rooli on varainhankinnassanne?

Miten mahdollisten jäsenmaksujen suuruus päätetään?

Onko seurassanne vapaaehtoistyötä? Jos on, kuinka merkittävää se on seurallenne?